

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 19/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 1

19 Şubat 2015 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.05

BAŞKAN: Alev DEDEGİL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Vural KAVUNCU (Kütahya)

SÖZCÜ: Sevde BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş)

KÂTİP: Mehmet Kerim YILDIZ (Ağrı)

-----0-----

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu toplantımızda yeter sayı vardır. Toplantımızı başlatıyorum.

Bugünkü toplantımıza katılan çok değerli milletvekillerimize, konunun uzmanı değerli sivil toplum kuruluşu temsilcilerimize, hocamıza, çok değerli daimi uzmanlarımıza ve basınımızın değerli mensuplarına katılımları için şimdiden teşekkür ediyorum, hoş geldiniz diyorum.

Bugünkü toplantımızda gündemin 1'inci maddesinde kadına yönelik şiddetin önlenmesinde sivil toplum kuruluşlarının rolü ve bu alanda alınması gereken idari ve hukuki önlemler üzerine konuşacağız. Daha önce de, biliyorsunuz, aynı gündem maddesiyle sivil toplum kuruluşlarımızla bir araya gelmiştik. Bugün, Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı temsilcisi Sayın Gülsen Ülker bizimle olacak. Uçan Süpürge Kadın İletişim ve Araştırma Derneğinden Sayın Selen Doğan bizimle olacak.

Gündemimizin 2'nci maddesinde de 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un uygulanmasında karşılaşılan, varsa, sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri üzerinde Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden çok değerli Hocamız Profesör Doktor Gülriz Uygur'la birlikte konuyu çalışacağız.

Komisyonla yapılacak olan bildirmelerde katılımcılar içerisinde yine Mor Çatıdan Latife Kahya görünüyor. Uçan Süpürge'den yine Nazlı Dülger, Nur Otaran bizimle olacak diye görünüyor gündemde.

Şimdi ben sivil toplum kuruluşlarımıza sırasıyla söz vereceğim.

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfından Sayın Gülsen Ülker, buyurunuz efendim.

Hoş geldiniz.

MOR ÇATI KADIN SİĞİNAĞI VAKFI TEMSİLCİSİ GÜLSEN ÜLKER – Hoş bulduk.

Sayın Başkan, sayın üyeler, sayın katılımcılar; ben hepinizi selamlayarak başlamak istiyorum.

Benim yapacağım sunum aslında 70 kadın sivil toplum örgütünün ortak sunumu. Mor Çatıdan arkadaşlar bu sunumu yapmak üzere gelemediler İstanbul'dan. Ben ve arkadaşım Latife Kahya, Kadın Dayanışma Vakfından bu görevi üstlendik. Dediğim gibi, örgütler adına yapıyorum bu sunumu.

Metnim hazır, metni dağıttık ve bu metni okuyarak sunumumu yapacağım.

Bizler kadın örgütleri olarak uzun zamandır Mecliste kadın cinayetlerini araştırma komisyonu kurulmasını, bu konuda acil önlem alınmasını... Kadına yönelik şiddetin sebeplerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırma komisyonu kurulacağına dair karar 3 Aralık 2014'te Resmî Gazete'de yayımlandı. Komisyonun çalışmalarının sonuç alması için faaliyetlerini şeffaf yürütmesi, süreli değil sürekli olması ve Meclis dışından, kadın örgütlerinin oluşturduğu bağımsız bir izleme komitesinin denetimine ve sözüne açılması gerektiğini daha önce de vurguladık. Komisyonun çalışma biçiminin ise bunun çok uzağında olduğunu görmekteyiz. Bu durumun ilk örneğini kadın sivil toplum örgütleri ile 5 Şubat 2015 tarihinde Ankara'da yapacağını duyurduğu toplantıya kadına yönelik erkek şiddeti alanında yıllardır mücadele eden, 6284 sayılı Kanun'un yapım aşamasına da Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının çağrısıyla bizzat katılmış olan bağımsız kadın örgütlerinin büyük bir çoğunluğunu davet etmeyip dışlamasıyla görmüş olduk. Bu duruma dair Komisyonla sorulan sorulara cevap verilmemiş, anlaşılmayan bu yöntemde ısrar edilmiş, 19 Şubatta düzenlenecek toplantıya sadece Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı davet edilmiş, kimi kadın örgütlerinden ise yazılı rapor istenmiştir. Bugün hâlâ komisyonun hangi kriterler uyarınca, hangi kadın örgütlerine çağrı yapmış ve yapmakta olduğu açıklığa kavuşmamıştır. Oysa ki komisyonun kurulduğu günden bu yana kadın örgütleri olarak komisyondan talebimiz, uzun yıllardır kadına yönelik erkek şiddetiyle mücadele eden kadın örgütlerini çağırarak, bu örgütlerin deneyimlerini dinlemesi, komisyonun çalışmalarını bu deneyimler ışığında yürütmesi ve tüm sürecin kadın örgütlerinin oluşturduğu bağımsız bir izleme komitesinin denetimine açık olmasıdır.

Türkiye'de kadınlara yönelik erkek şiddetinin ve kadın cinayetlerinin sebep ve sonuçlarına ilişkin kamuoyuna ve ilgili kurumlara kadın örgütleri olarak yıllardır bilgi ve deneyimimizi aktarmaktayız. Görüşlerimizin süreçte dikkate alınmayışı bizde, bu komisyon çalışmalarının da tıpkı öncekiler gibi Meclis raflarında kalacağı izlenimi yaratmaktadır.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 19/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 2

Ancak her şeye rağmen deneyimlerimizi paylaşmayı tarihsel sorumlüğümüzün bir gereği olarak görüyor ve aşağıda belirtiyoruz.

Kadına yönelik erkek şiddetinin nedenlerini anlamak için bütün dünya ve Türkiye'de feministler ve kadın hareketinin deneyim ve birikimi sonucu oluşturulmuş erkek şiddeti tanım ve tahlillerine bakmak yeterlidir. Zira, bu tanım ve tahlilleri kullanarak kaleme alınmış İstanbul Sözleşmesi'ne Türkiye çekincesiz taraf olmuştur. Kadın cinayetleri toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin sebep olduğu kadına yönelik erkek şiddetinin sonucudur. Bir tokatla, aşağılamayla başlayan şiddet öldürmeye varabilmektedir. Bu nedenle, kadın cinayetleri, kadına yönelik erkek şiddetini önlemekten bağımsız olarak düşünülemez. Kadına yönelik erkek şiddetinin faili erkektir, erkek şiddeti bir defalık hata, şiddet uygulayan erkek hasta değildir. Bu şiddetin kaynağı kadınlarla erkekler arasındaki fiilî eşitsizlik ve kadınların maruz kaldıkları her türlü ayrımcılıktır. İçinde yaşadığımız erkek egemen sistem bu eşitsizliği hem doğurur hem normalleştirir hem de kadınları geleneksel roller içinde tutmaya yönelik söylem ve kurumlar oluşturarak meşrulaştırır. Kadın ile erkek arasındaki biyolojik farklılıklar kadınların maruz kaldıkları ayrımcılıkların gerekçesi olarak gösterilemez. Toplumsal cinsiyet eşitliğini cinsler arası biyolojik eşitlik demekmiş gibi sunmak konuyu odağından saptırmaktır.

İstanbul Sözleşmesi'nde toplumsal cinsiyet "Herhangi bir toplumun, kadınlar ve erkekler için uygun olduğunu düşündüğü sosyal anlamda oluşturulmuş roller, davranışlar, faaliyetler ve özellikler." olarak, kadınlara karşı toplumsal cinsiyete dayalı şiddetse "Bir kadına karşı, kadın olduğu için yöneltilen veya kadınları orantısız bir biçimde etkileyen şiddet." olarak tanımlanmıştır. Ancak, bugün karşı karşıya olduğumuz, siyasi iktidarın toplumsal cinsiyet rollerini doğallaştıran söylem ve uygulamaları kadın ve erkek arasındaki toplumsal cinsiyete dayalı fiilî eşitsizliği derinleştirmekte ve buna bağlı olarak erkek şiddetinin meşrulaşmasına zemin hazırlamaktadır. Tarafı olunan sözleşmelerle çelişmekte olan bu cinsiyetçi beyanların kadınlara karşı işlenmiş suç ve taraf olunan uluslararası sözleşmeler bakımından ihlal teşkil etmekte olduğunu hatırlatırız. Bu beyanların gelişigüzel söylendiğine inanmadığımızı, cinsiyetçi söylemlerin politik ve bilinçli olduğunun farkında olduğumuzu belirtmek isteriz. Erkek şiddetine, kadın cinayetlerine karşı bütüncül ve etkin mücadele ancak bu söylemlere son vererek, kadın ve erkek eşitliğini inşa etmekle mümkün olacaktır. Mevcut iktidarın kadınları erkeklere emanet gören, kadınların beden, emek ve kimliklerinin denetimini çeşitli gerekçelerle erkeklere veren söylem ve yaklaşımları kadınlar üzerindeki erkek egemen tahakkümü güçlendirmekte ve kadınları aciz kılmayı amaçlamaktadır.

Kadınlara yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin, mevcut yasaların ve uluslararası sözleşmelerin hayata geçirilmediğini görüyoruz. Yeni araştırmalardan önce alanda deneyimli kadın örgütlerinin sunduğu görüş ve raporların değerlendirilmesi, yeni çözümler bulmadan önce mevcut yasaların uygulanması ve iç hukukla uluslararası sözleşmeler arasındaki tutarsızlıkların uluslararası sözleşmeler baz alınarak yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Siyasi iktidarın cinsiyetçi ve eşitlik karşıtı söylemleri, yasaların olması gerektiği gibi uygulanmamasına, kadınların yasa uygulayıcılarının cinsiyetçi yaklaşımına maruz kalmasına sebep olmaktadır.

Kadına yönelik erkek şiddetiyle etkin bir mücadele ancak bu şiddetin hiçbir haklı gerekçesinin olamayacağını ve koşulsuz bir suç olduğunun kabulü ile mümkündür. Kadınların hayatın her alanında olduğu gibi, haklarını aramak için başvurdukları yargı kurumlarında da cinsiyetçi pratiklerle karşılaştıkları inkâr edilemeyecek bir gerçektir. Erkek şiddeti bizzat kadının şiddet görmesiyle bitmemekte, şiddetten kurtulmak için temas ettiği devletin tüm kurumlarıyla yeniden üretilmektedir. Kolluğun arabuluculuk çalışmaları, kadın danışma merkezi ve sığınaklarda çalışanların cinsiyetçi, etiketleyici ve uzlaştırıcı çalışmalar yapması, yargılama faaliyeti sırasında uygulanan haksız tahrik indirimleri, cinsel suçlarda âdeta kadının ve yaşamının yargılandığı mahkeme salonları, kadına yönelik erkek şiddetiyle mücadele mekanizmasını oluşturan kurum ve kuruluşların toplumsal cinsiyete duyarlı standart uygulamalarının olmayışı bunların en tipik örnekleridir.

Kadın örgütlerinin büyük çabasıyla biçimlenen fakat Hükümet tarafından değişikliklerle yasalaştırılan 8 Mart 2012 tarihli 6284 sayılı Yasa'nın uygulamasında yaşanan sorunlar da kadınların yaşadıkları şiddetten uzaklaşmaya çalışırken kurumların şiddetine nasıl maruz kaldıklarını göstermektedir. Gerekli altyapısı oluşturulmaksızın yürürlüğe giren yasanın uygulamasına ilişkin belirsizlikler sürmektedir. Uygulamada yaşanan sorunlarla mücadele amacıyla yapılan toplantılarda, sorunların sadece bireysel inisiyatifle çözülmeye çalışıldığı gözlemlenmiştir. Bu durum önemli sorunlara ve bireylerin görüş ve inisiyatiflerine bağlı işleyişe sebep olmaktadır.

13 Şubat 2015'te gerçekleşen Özgecan Aslan cinayeti üzerine siyasi iktidar tarafından dillendirilmekte olan idam ve hadım tartışmalarının da kabulü mümkün değildir. Bizler devletin bir kimsenin yaşam hakkını elinden almasını sağlayacak herhangi bir düzenlemeyi kabul etmiyoruz. Devletin yükümlülüğü kadınların yaşam hakkını garanti altına almaktır. Üstelik, idam ve hadım gibi, failin sadece bedenine dönük cezalandırma yöntemlerinin, bu suçların erkek egemen sistemin bir sonucu ve politik olduğu gerçeğini örtmeye hizmet etmek dışında hiçbir somut faydasının olmadığı da tartışmasıdır. İdam veya hadım cezasının uygulanmakta olduğu pek çok ülkede bu suçlarda hiçbir azalma olmayışı da bu cezaların getirilmesindeki amacın suçları önlemek olmadığını ve olmayacağını bizlere bir kez daha kanıtlamaktadır. Diğer yandan, Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 6 no.lu Protokol ve İdam Cezasının Yasaklanmasına Dair Avrupa İnsan Hakları

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 19/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 3
Sözleşmesi 13 no.lu Protokol ile idam cezası yasaklanmıştır. Ayrıca sözleşmenin 2'nci maddesi, yurttaşların yaşam hakkını koruma altına almaktadır.

Kadına yönelik şiddet ve özel olarak kadına yönelik cinsel şiddetle mücadele etmek iddiasındaki siyasi iktidarın yapması gereken, bu suçlara ilişkin sürekli bir ceza artırımı veya hadım gibi insan haklarına aykırı ceza yöntemlerini gündeme taşınması değil, asıl olarak bu suçlar hakkında yargılama faaliyetine ilişkin bir düzenleme getirmesidir. Bilindiği üzere, fail için hangi ceza öngörülürse görülsün, sözünü ettiğimiz yargının cinsiyetçi pratiği her zaman cinsel şiddete maruz kalan kadınları yargılamaktadır. Bu nedenle, cezaların ağırlaştırılması, iddia edilenin aksine, bu suçlarda bir caydırıcılık yaratmaktan çok, bir cezasızlık hâline sebebiyet vermektedir. Cinsel suçların çoğunun tanığı yoktur ve bu suça maruz kalanın yaşadığı travma nedeniyle hemen şikâyetçi olmaması sonucunda genelde fiziksel bulgulara ulaşmakta da ciddi zorluklar yaşanmaktadır. Dolayısıyla bu suçlara ilişkin yargılama faaliyeti sürekli olarak faillerin kendilerini savunmaları doğrultusunda kadınların rızasının olup olmadığı tartışmaları ile sürmekte, uygulayıcıların cinsiyetçi tutumları ile kadınlar sorgulanmakta ve kadınların yeniden şiddete maruz kaldıkları bir süreç yaşanmaktadır. Bu yöndeki uygulamalar cinsel şiddete maruz kalan birçok kadının şikâyetçi olmamasına da sebebiyet vermektedir.

Tüm bu nedenlerle, cinsel suçlarda ispat yükünün yer değiştirmesi, kadının beyanı esas alınarak suçun oluşmadığının veya kadının rızasının bulunduğu fail erkek tarafından ispatlanması gerektiği yönünde yasal düzenleme yapılması gerekmektedir. Cinsel şiddet ile mücadele için atılması gereken somut ve acil adımın bu olduğu tartışmasızdır. Önemle belirtmek isteriz ki, cinsel suçlara ilişkin yargılama pratiklerindeki cinsiyetçi bakış açısı ile mücadele konusunda pek çok ülkenin de yargılama faaliyetini reforme eden ve kadınları ikincil mağduriyetlerden koruyan düzenlemelere kendi iç hukuklarında yer verdikleri görülmektedir. Bunun son örneği ise uluslararası alanda da bir hayli dikkat çeken İngiltere'deki yeni yasal düzenlemelerdir. Bu düzenleme ile cinsel saldırı suçları bakımından ispat yükü yer değiştirmiş ve soruşturma ve araştırma aşamalarında kadının beyanı esas alınarak rızanın mevcut olduğunun ispatı şüpheliye yüklenmiştir. Ayrıca İstanbul Sözleşmesi Madde 25'te cinsel şiddetle mücadele kriz ve sevk merkezlerinin açılması söz konusu edilmiştir. Bununla ilgili olarak herhangi bir çalışma hâlâ gündeme getirilmemiştir.

Bizler, Meclis'in Komisyon çalışmalarını beklemeden kadın ve trans cinayetlerini engelleyecek ve takip edecek özel bir birimi derhâl kurmasını ve konuyla ilgili tüm bakanlıkların acil olarak ortak bir eylem planı oluşturmasını da olmazsa olmaz önemde buluyoruz. On yedi yıldır kadına yönelik şiddet alanında çalışan kadınlar olarak bir araya gelerek taleplerimizi iletiyoruz. 25 Kasım 2014 tarihinde kamuoyu ve ilgili bakanlık ile paylaşılmış olan 17. Kadın Sığınakları ve Dayanışma/Danışma Merkezleri Kurultayı'nın sonuç bildirgesinde belirttiğimiz ve bugün bu vesileyle genişlettiğimiz ve tekrarladığımız taleplerimiz:

1) Kadınların Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına değil kendileri için politika üretecek kadın bakanlığına ihtiyaçları bulunmaktadır. Kadın ve erkek arasındaki eşitliği sağlamak için politika ve kalıcı çözümler üretmesi gereken devlet bunu yapmadığı gibi tüm kurumları ile aileyi güçlendirmeyi hedefliyor. Kadın bakanlığı kurulmasını ve tüm bakanlıkların kadın ve erkek arasındaki eşitsizliği giderici politikalar üretmesini;

2) Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün görev alanının genişletilmesini ve bütçesinin yeterli düzeyde artırılarak, neredeyse doğrudan kadın sorunlarıyla ilgili tek kalmış bu önemli kurumun daha da etkin çalışmasının kolaylaştırılmasını;

3) "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı 2008-2013"ün yenilenmesini, "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015"in gözden geçirilmesini ve Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nın (2014) sonuçlarının paylaşılmasını;

4) Şiddete maruz kalan, şiddetten uzaklaşmaya çalışan kadınların sığınak dışındaki psikolojik, sosyal ve hukuki destekleri de alabilecekleri, deneyimlerini paylaşarak karşılıklı güçlenebilecekleri, ulaşılabilir, kadın danışma ve dayanışma merkezlerinin olmasını;

5) 6284 sayılı Yasa ile elde ettiğimiz hakların altyapı eksiklikleri, uygulayıcıların bilgisizliği ve kadından yana olmayan uygulamalar nedeniyle kâğıt üstünde kaldığını görüyoruz. Uygulamalar bahane edilerek yasanın değiştirilmesi söz konusu olamaz. Bu aksaklık ve eksikliklerin giderilmesi ve iyileştirilmesi Hükümetin yükümlülüğüdür ve bunları Hükümetin yerine getirmesini;

6) Kadınların şiddete karşı mücadele ederken destek aldıkları kurumlarda karşılaştıkları personelin kadından yana olmayan, yargılayıcı bir yaklaşım sergilemesi kadınları güçsüzleştirilmektedir. ŞÖNİM'ler ve sığınaklar başta olmak üzere tüm kamu kurumlarında kadına yönelik şiddet alanında çalışanların kadının beyanını esas alan, yargılayıcı olmayan ve bu alanda yeterli donanımı olan kadın çalışanların istihdam edilmesi gerekir. Ayrıca kadına yönelik şiddet alanında çalışan kadınların ikincil travma ve tükenmişlik belirtileriyle baş etmesi için, sistematik destek ve süpervizyon uygulamalarının yapılması, yaygınlaştırılması ve örgütlenmesini;

7) ŞÖNİM'lerin hâlâ sadece 14 ilde bulunması, var olan ŞÖNİM'lerde çalışan kadrolu personelin az oluşu -ki çoğunluğu geçici görevli ve hizmet alımı yoluyla istihdam edilmektedir, hizmet alımı yoluyla istihdam edilmektedir- ve

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 19/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 4

meslek elemanı sayısının az olması verilen hizmeti olumsuz etkilemektedir. Ayrıca ŞÖNİM'lerin şehir merkezlerinden uzak yerlerde konumlandırılmaları, kadınların ihtiyaç duydukları hizmetlere erişimini engellemektedir. Kadınların şiddetten uzak hayatlar kurması için destek vermesi gereken ŞÖNİM'lerin şiddet uygulayan erkeklere de hizmet veren bir kurum olması hatta arabuluculuk rolü üstlenmesi, kadınların şiddet gördükleri ilişkilerden uzaklaşamayıp şiddet döngüsü içinde kalmasına neden olmaktadır. Kadınların istedikleri anda erişebilecekleri, arabuluculuk için değil şiddetten uzaklaşmak için her türlü hizmeti yedi gün yirmi dört saat alabileceği merkezleri açmasını ve yürütmesini;

8) 6284 sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi çerçevesinde arabuluculuk yapmak suçtur. Fakat Aile Sosyal Politikalar Bakanlığının Diyanet ile yaptığı protokol ve boşanma ombudsmanlığı kamu denetçiliği uygulamaları ile arabuluculuk devlet eliyle fiilen gerçekleşmektedir. Kadını şiddet gördüğü yere dönmeye mecbur bırakan hiçbir uygulama ve arabuluculuk kabul edilemez. Arabuluculuğa hizmet eden kurum ve protokollerin kaldırılmasını;

9) İstanbul Sözleşmesi kapsamında erkek şiddeti ile mücadelede devletin yükümlülüğü olarak düzenlenen kadına karşı şiddeti önlemek, korumak, kovuşturmak ve kadınlar için destek mekanizmalarını oluşturmak için gerekli politikalara dair tüm hukuki ve idari yapının derhâl kurulması ve hayata geçirilmesini; bu süreçte kadına yönelik şiddet alanında çalışan kadın örgütleriyle işbirliği yapılmasını;

10) Haksız tahrik indirimi, erkeklik indirimidir. Kadın cinayeti davalarında haksız tahrik indirimi kaldırılmalıdır. İstanbul Sözleşmesi'nde tarif edildiği biçimiyle, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve ayrımcılığı nedeniyle kadın cinayeti işleminin ağırlaştırıcı neden sayılmasını;

11) Kadın cinayetleri davalarına kadın örgütlerinin müdahilliğinin kabul edilmesi gerekmektedir. Kadın cinayetlerini önlemekle yükümlü olan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bu davalarda müdahil değil, faildir. Bakanlık kadına yönelik erkek şiddetine karşı yasa ve uygulamaların takipçisi olmadığı, kadınların şiddetten uzak hayat kurmalarını destekleyici mekanizmalar kurmadığı için sorumluluk sahibidir. Bu yüzden, Bakanlığın müdahilliğini kabul etmiyoruz.

12) Şiddetten uzaklaşmak için destek almak isteyen ve/veya sığınmakta kalan her kadına ana dilinde destek verilmelidir. Şiddeti önleyici ve koruyucu tedbirlerin İstanbul Sözleşmesi'nde tariflendiği biçimiyle; dil, din, etnisite, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ayrımcılığı yapılmaksızın, göçmen, sığınmacı, mülteci ve seks işçisi kadınları da kapsayacak şekilde sunulmasını;

13) Mecliste kadın cinayetleri ile ilgili daimî komisyon ve alanda çalışan kadın örgütlerinin oluşturacağı izleme komisyonunun kurulmasını;

14) Devletin kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerine ilişkin verileri düzenli olarak tutması ve sonuçları kamuoyu ile şeffaf bir biçimde paylaşması görevleri arasındadır. Mevcut resmî rakamlar hâlâ 2008 yılında yapılmış ve 2009 yılında açıklanmış verilere dayanmaktadır. 2014 yılında yapıldığı söylenen araştırmanın sonuçlarının derhâl tüm kamuoyuyla paylaşılmasını;

15) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının kullandığı kadın konukevi ifadesinin sığınak olarak değiştirilmesini talep ediyoruz. Ev içinde maruz kaldıkları şiddetten uzaklaşmak isteyen kadın ve çocuklar konuk değil, şiddetten uzaklaşmak ve güçlenmek için sığınmağa ihtiyacı olan kişilerdir.

16) İsmi acilen "kadın sığınakları yönetmeliği" olarak değiştirilmesi gereken Kadın Konukevi Yönetmeliği, sığınakta kalan kadınları ve çocukları güçlendirecek ilkeler barındırmamaktadır. Yönetmeliğin içeriğinin, sığınak deneyimi olan kadın örgütlerinin sığınak pratiklerinin danışmanlığında değiştirilmesini;

17) Türkiye'de var olan sığınakların sayısı kadın ve çocukların ihtiyaçlarının çok altındadır. Nüfusu 100 bini geçen belediyeler, 5393 sayılı Belediye Yasası'nda yapılan değişikliğe göre sığınak açmak zorunda olduğu hâlde çoğunun sığınak açmadığını görüyoruz. Bu belediyelerin derhâl sığınak açmasını, açmayan belediyeler için yasal yaptırımın hayata geçirilmesini;

18) Var olan sığınakların engelli kadınlar ve çocukları gözeterek iyileştirilmesini, yeni açılacak sığınakların bu ilkelere göre kurulmasını;

19) Sığınaklarda şiddete maruz kalan ya da tanıklık etmiş çocuklarla çalışacak yetkinlikte personelin istihdam edilmesini ve sığınakta çocuklarla ilgili çalışan birimin yalnızca bir kreş olmayıp ihmal ve istismar konularında çalışmış deneyimli kadınların çalıştığı bir çocuk birimi hâline dönüşmesini;

20) 6284 sayılı Yasa'da yer aldığı şekliyle belediye sığınaklarında kalan kadınlara ve çocuklara maddi destek verilmesini, belediyelerin yıllık mali planlarında bu destekler için bütçe ayırmalarını;

21) Kadınların, varsa beraberindeki çocukların buldukları yerlere ilişkin gizlilik kararları çıktığı andan itibaren, tek elden Nüfus Müdürlüğü, Millî Eğitim, SGK gibi ilgili kurumlara ulaştırılmasını; kadınların her bir kuruma tek tek başvuru yapmasına gerek kalmadan kayıtların gizlenmesini;

22) Merkezî Hekim Randevu Sistemi, e-okul gibi merkezî sistemlerde, kadınların ve çocukların bilgilerine ilişkin gizlilik kararına rağmen, şiddet uygulayan erkeklerin bilgilere kolayca ulaşabildiği görülmektedir. Sistemde gizlilik kaydını

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 19/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 5
aktif hâle getirecek altyapı eksikliklerinin giderilmesini ve bu kurumlarda çalışan görevlileri bilgilendirme amaçlı genelge hazırlanıp gönderilmesini;

23) 12 ve 12 yaş üstünde erkek çocuğu olan kadın ve çocuklar için, Kadın Konukevi Yönetmeliği'nde yer aldığı şekliyle giderleri devlet tarafından karşılanan, bağımsız bir ev kiralanmak suretiyle, kadın ve çocukların sığınak ihtiyaçlarının giderilmesini;

24) 6284 sayılı Yasa'da yer alan kreş desteğinden kadınların büyük bir kısmı hâlen yararlanamamaktadır. 0-3 ve 3-6 yaş arasındaki çocuklar için kreş sayısının artırılmasını ve kadınların çalışma saatleri dikkate alınarak gereken düzenlemelerin yapılmasını; sığınaklarda "çocukları oyalama" bakış açısından ziyade bütüncül bir destek sistemi içerecek çocuk birimleri oluşturulmasını, sığınaklarda çocuklarla çalışma yapacak sosyal hizmet çalışanlarının olmasını ve pedagojik destek sunulmasını;

25) 6284 sayılı Yasa'ya göre, koruyucu tedbir kararı alabilmek için delil gösterilmesi zorunlu değildir, fakat uygulamada hem koruma kararını alabilmek hem de kararların uzatılması için yapılan başvurularda delil istendiği görülmektedir. Yasanın belirtildiği şekilde uygulanmasını;

26) Hükümet, başta kadınlar ve yargı mensupları, mülki amirlikler ve kolluk güçleri olmak üzere, kadına yönelik şiddet alanında görevli olan tüm personeline toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve 6284 sayılı Yasa'ya ilişkin eğitimler vermelidir. Kadın ve aileden sorumlu Bakanlık ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun 2011 yılında kapatılmadan önce resmî bir protokol kapsamında 1998-2012 arasında binlerce kadına ulaşan Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı (KİHEP), Hükümetin yaptığı köklü değişiklikler sonucunda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla uygulanamaz bir noktaya gelmiştir. Hâlihazırda yaklaşık 50 ilde Bakanlık personeli olarak çalışmakta olan 130'dan fazla KİHEP eğiticisi pasifize edilerek atıl bırakılmış durumdadır. Oysa ki Bakanlıktan beklenen, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama konusunda kritik bir önem arz eden kadınların yasal hak bilinci edinmesi, bireysel olarak güçlenmeleri ve erkek şiddetine karşı önleyici ve koruyucu yani bütüncül bir yaklaşımla hazırlanmış KİHEP gibi bir programı, personeli konumundaki eğitimciler aracılığıyla daha yaygın ve etkin uygulamasıdır. Bunun yerine son üç yıldır kendi bünyesinde geliştirdiği ve yaygın olarak uygulamakta olduğu Aile Eğitim Programı'na öncelik vermektedir. Kadına yönelik şiddete karşı etkin ve kalıcı çözümler üretmek bakımından çok önemli olan eğitim kapsamında Hükümetin ve Komisyonunuzun aile odaklı değil, kadınları güçlendiren eğitimleri geliştirmesi ve KİHEP gibi mevcut olanları uygulanmayı kolaylaştırmasını;

27) Koruma kararı çocukları da kapsıyor olmasına rağmen boşanma sürecinde babalara görüş hakkı verilmekte, erkekler bu süreci kadınların bulunduğu adresi ya da sığınanın yerini öğrenme fırsatı olarak kullanmaktadır. Kadınların ve çocukların güvenliğini gözetmek için görüşmelerin bir uzman refakatinde yapılmasını;

28) 2006/17 Başbakanlık ve 2007/6 sayılı İçişleri Bakanlığı Genelgesi kapsamında kadına yönelik şiddetle mücadelede görevli ve sorumlu kılınmış kurum, kuruluş ve kadın örgütleri iş birliğinde illerde ve ilçelerde kadına yönelik şiddetle mücadele amaçlı koordinasyon komiteleri kurulmasını ve bu kurumlardan gelen raporların kamuoyuyla paylaşılmasını talep ediyoruz.

Şiddete Son Kadın Platformu imzacı 70 bileşeni

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Uçan Süpürge Kadın İletişim ve Araştırma Derneğinden Sayın Selen Doğan, buyurun.

UÇAN SÜPÜRGE KADIN İLETİŞİM VE ARAŞTIRMA DERNEĞİ EDİTÖRÜ SELEN DOĞAN – Teşekkür ederiz.

Bu son derece önemli ortak metne elbette ki Uçan Süpürge Derneği olarak biz de imza atıyoruz. Bunların üzerine söylenebilecek çok fazla bir söz yok. Ancak bazı noktaları vurgulamanın böyle bir şiddet ülkesinde çok daha fazla gerektiğini, her gün biraz daha fazla gerektiğini düşünerek, izin verirseniz, ben de bir kısa sunum yapmaya çalışacağım.

Bu Komisyonun kurulduğunu duyduğumuz ilk gün hazırladığımız bir sunumdu bu. Bu Komisyonunda mutlaka olmalıyız diye düşündük. Doğrudan şiddet mağdurlarıyla çalışan bir örgüt olmasak da, uzmanlığımız çok farklı bir alanda olsa da kadın hareketi içerisinde yine de çocuk evlilikleri ve medyada kadınların insan hakları ihlalleri gibi iki noktadan şiddet konusuna yaklaştığımızı ve bu noktalarda uzmanlıklarımızın bulunduğunu hatırlamamızda tutarak bu notları hazırladık ve şimdi paylaşmak istiyorum.

Gülsen arkadaşımın kaldığı yerden belki devam edeceğim gibi olabilir.

Şunların bilinmesini istiyoruz diye başlamak istiyorum:

Dün "eşitlik" yerine "fırsat eşitliği" deniyordu, bu bir kan kaybıydı bizler için, bugün bir adım daha geriye gidiliyor ve "eşitlik" yerine "adalet" kavramı yerleştirilmeye çalışılıyor. Şiddeti önlemenin ilk koşulu toplumsal cinsiyet eşitliğinden korkmamaktır.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 19/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 6

Yalnızca resmî veriler baz alınarak kadınlara yönelik suç ve ihlallerin azaldığı iddia edilemez. Düşük rakamlar görmezden gelinemez. Kadınlar “Berdel, zorla evlilik, ensest var.” diyorlarsa vardır ve bunları yaşayan 1 kadın bile çok fazladır.

Türkiye’de Kadınlara Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması’nda bile sayılan şiddet biçimleri arasında örneğin zorla evlilik, erken evlilik yoktu. Şiddetin bütün görünümüne hâkim olamayan çalışmalarla bu sorun önlenemez.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kadın cinayetlerini soracağımız, bu sorunu oturup konuşacağımız ilk muhatabımızdır. "Bana değil, Adalet Bakanına sorun", diyemez. Kadın cinayetleri üçüncü sayfa haberi değildir. Bu, bütün bakanlıkların ortak konusu ve Hükûmetin bir politikası olmak zorundadır.

Cinsiyete dayalı ayrımcılığın önüne geçilmeden cinsiyete dayalı şiddet önlenemez.

Bu ayrımcılık ve şiddetin erkekten kadına doğru olduğu bir ülkede "Kadın Bakanlığı" gerekir, “Aile eşittir kadın” bir politika değil, kadınları yok eden bir tutumdur.

Aile Bakanlığı illerde ve ilçelerde yapılmalıdır. Şiddeti önlemek için sadece 14 il merkezinde hizmet vermektedir hâlihazırda, hizmet kadınların ayağına gitmek zorundadır.

Cinsiyete dayalı şiddet sadece emniyet, cezalandırma sorunu değildir; Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün meslek elemanları her durumda sürecin içinde olmalıdır, KSGM yerelde buna göre örgütlenmelidir.

Hizmet noktaları sayıca ve kalite olarak yetersizdir ve acil olarak artırılmalıdır. 2010 yılında 62 olan kadın konukevi veya bizlerin savunduğu tarifle “sığınak” sayısının 2013’te 123’e çıktığını görüyoruz fakat hâlen yüzde 70’in üzerinde bir eksik kapasite söz konusudur.

Hizmet sunumunda eğitilmiş meslek elemanları çalışmalıdır. Sosyal hizmet uzmanı olmayanlar, psikolog olmayanlar, onların yapması gereken işler için istihdam edilemez. Verilen hizmetin kalitesinden devlet sorumludur. Devlet kadına yönelik şiddetin önlenmesi için kaç kişiyle profesyonel hizmet verdiğini bilmemektedir.

Şiddeti önlemek devletin asli sorumluluğudur. Bu sorumluluğunu yerine getirmese bazı yaptırımları olmalıdır, sorumluluğu başkalarına devredemez.

Şiddete maruz kalan kadınlara yüz yüze hizmet verenler, kamu otoritesinin yarattığı kafa karışıklığı ve vicdanları arasında sıkıştırılmış durumdadır. Kanayan yaranın, kırılan kolun, onurun yaşanmasına tanık olan kamu görevlisi, aileyi korumak uğruna görevini yerine getirmemektedir.

6284 çok önemli bir yasadır, tedbir kararlarına indirgenemez. Yasanın amacı, kapsamı, ne işe yaradığı doğru olarak herkesle paylaşılmalıdır. Kadınların şiddetten korunması için ilk müdahale sonrası kapsayacak şekilde geliştirilmelidir. 6284, Türk Ceza Yasası’nda cezalar gözden geçirilerek desteklenmelidir.

Şiddetin önüne geçmek bir seferberlik gerektirir. Cinsiyet ayrımcılığından arındırılmış eşitlikçi bir anayasaya ve yasalara acilen ihtiyaç vardır. Yasalara uymamanın yaptırımları keyfi yorumlara izin vermeyecek şekilde açık ve net olarak herkese anlatılmalıdır.

Kadınlara yönelik şiddeti ancak kadınlar tarif edebilir. Şiddete karşı kadınları koruyacak olan, mahalle bazlı namus timleri değil, sosyal devlettir.

Kadınlara yönelik şiddet, yalnızca uzmanlığı şiddetle mücadele olan kadın örgütlerinin konusu değildir, bu sorun bütün kadın örgütlerinin ortak çalışma alanıdır.

Şiddet sadece kaba kuvvet ve cinsel saldırı değildir. Farklı şiddet türlerinin nasıl yaşandığını, sebeplerini ve sonuçlarını ancak kadınlar anlatabilir. İlgili bakanlık ve kurumlar, şiddetle mücadelede uzman kadınların ve kadın örgütlerinin bilgi ve görüşünden yararlanmak zorundadır, devlet bu deneyimi ciddiye almadan bu sorunu çözemez.

Kadın haklarının temel dayanakları olan Pekin Deklarasyonu, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi ve İstanbul Sözleşmesi şiddetle mücadelede kadınların anayasasıdır ve kâğıt üzerinde bırakılması, keyfedecek uygulanması düşünülemez.

Tekrar başa dönecek olursak, yirmi yıl önce Türkiye’nin de kadınlara yönelik şiddetin önlenmesi konusunda bazı taahhütleri vardı, bunları hatırlıyor musunuz diye sormak istiyorum. Birleşmiş Milletlerin kuruluşunun 50’nci yılında, 1995 yılının sonbaharında Pekin’de toplanan ülkeler, kadınların şiddet ve ayrımcılıktan uzak yaşamaları için ellerini taşın altına koydular, bu bir milattı. Türkiye, 1995 ve 2000 yıllarında Pekin Konferansı ile Pekin+5 Özel Oturumu’nun sonuç belgelerini ve eylem kararlarını hiçbir çekince belirtmeksizin imzaladı. Türkiye, Pekin Eylem Platformu’nun on iki acil önlem alanından sekizini öncelikli alan olarak belirleyip bu alanlardaki taahhütlerini ve bunları hayata geçirme programını 1996 yılında duyurdu.

Yaklaşık kırk taahhüt vardı, onlar arasında şunlar da vardı, birkaçından sadece örnek vermek istiyorum.

Devlet kurum ve kuruluşlarında kadın birimleri oluşturulması ve aralarında koordinasyon sağlanması. Evet, 2004 yılında Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün Teşkilat Yasası’nın çıkması bizim için umut verici bir gelişmeydi, bugün bu kurumun işlevsizleştirildiğini görüyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 19/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 7

Bir diğer taahhüt: Bu birimlerle kadın örgütleri arasında sağlıklı bilgi akışını sağlayacak bir ağ kurulması. Evet, uzun yıllardır ulusal mekanizma ile sorumlu bakanlık ve kadın örgütleri arasında sağlıklı bir ilişki olmadı. Son yıllarda ise Hükûmete akredite kadın derneklerinin süreçlerde yer aldığına, feminist politika yapan kadın örgütlerinin bu ilişkinin dışında tutulmaya çalışıldığına tanığız.

Bir diğeri: Gerekli yasal düzenlemeler yapılarak erken evliliğin önlenmesi ve ilk evlilik yaşının hem oğlan hem kız çocukları için 18'e yükseltilmesi. Evlilik yaşının 18+ olarak hâlen düzenlenmemesi, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin ihlali olduğu gibi Pekin sürecinin de inkârı.

Bir diğer taahhüdümüz: Aile içi şiddeti önlemek için kampanyalar, anne baba eğitime yönelik programlar. Evet, kampanyalar bolca yapıldı, polisten askere, yetişkin erkeklere kadar pek çok eğitimler düzenlendi, şiddetin kültürel kodlarına, gelenek sarmalına ve mahalle baskısına girilmediği için bu çabalar çok az işe yaradı. Rol modellerinin etkisi arka plana itildi. Bir yandan bunlar yapılırken diğer yandan, bazı siyasetçiler başta olmak üzere, şiddet içeren söylemlerin dolaşıma sokulmasından son derece rahatsızız.

Bir diğer taahhüdümüz medyaya ilgili. Medyanın sürekli izlenerek, özellikle, kadın ve çocuklara karşı şiddeti teşvik edici programlar konusunda uyarılması. Bu yayınlara yaptırım uygulanmadığı gibi, medya bir şiddet türleri kataloğuna dönüşmüş durumda. Bu manzaranın kadınlara yönelik şiddeti normalleştirdiğini ve sıradanlaştırdığını söylememiz lazım. Sigara sansürüne gösterilen hassasiyetin silahlara da gösterilmesini bekliyoruz.

Bir diğer taahhüdümüz: Şiddete uğrayan kadınlar için başvuru ve sığınma evlerinin sayısının artırılması, ücretsiz danışmanlık, psikolojik destek ve yasal yardım sağlanması. "Sığınak" demiyor, "konukevi" diyorsunuz; biz, şiddet gördüğümüzde misafir edilmek değil güçlendirilip iyileştirilmek istiyoruz, bunu gözden kaçırıyorsunuz. 129 kadın konukevinin kaçının sığınak statüsünde sayılabileceğini sormak istiyoruz.

Aile Bakanlığının kamuoyuyla paylaşmadığı şiddet araştırmasının bazı ürkütücü verileri var, bazı gazeteci arkadaşlarımız bunları yayınladı. Bunların da bu Komisyonun kayıtlarında yer alması için belki kısa kısa birkaçından örnek vermemiz lazım.

Her 10 kadından 3'ü şiddete fiziksel olarak karşılık veriyor ve evini kısa süreliğine terk ediyor, buna mecbur kalıyor.

Şiddet gördüğü için kurumlara başvuruda bulunanların oranı sadece yüzde 11. Kadınlar şiddete maruz kaldıklarında nereye başvuracaklarını, kime gideceklerini bilmiyorlar ve bu sadece kırsal bölgelerde değil kent merkezlerinde de geçerli.

Yasa uygulayıcılar 6284 no.lu Yasa'yı tam olarak bilmiyorlar.

Evlü kadınların yüzde 36'sı kocası ya da sevgilisinin fiziksel şiddetine maruz kalıyor, yüzde 12'si cinsel şiddete maruz kalıyor.

Kadınların yüzde 26'sı ise 18 yaşını tamamlamadan evlendiriliyor.

Herhâlde bu veriler bütün bu manzarayı görmek için şimdilik yeterlidir.

Uçan Süpürge'nin kadınlara yönelik şiddetle mücadele konusuna iki noktadan yaklaştığından bahsetmişim, bunlardan bir tanesi çocuk evlilikleri ya da erken ve zorla evlilikler. Bunlar hakkında da bir şeyler söylemek istiyorum. Çocuk evlilikleri ev içi, aile içi şiddetin hem sebebi hem sonucudur. Küçük yaşta evlenmek, kız çocuklarının becerilerini, iletişim olanaklarını, bilgilerini sınırlar ve sosyalleşmelerini engeller, hareket kabiliyetini azaltır, kendi kararlarını vermelerinin önünde bir engel teşkil eder, yapabilirliklerini kısıtlar, özgüvenlerini zedeler. Bunlar, evliliğin doğal olmayan sonuçlarıdır.

Toplumda erkeklere güvensizlik, tacizlerin ve istismarın artması aileleri korkutmakta, kızlarını bir an önce evlendirme kararını hızlandırmaktadır. Böylece kız çocuğun denetimi babadan kocaya geçecek, aile bir anlamda rahatlayacak, namus yükünü devretmiş olacaktır. Bu gerçekle evlendirilen kız çocuklar evden kaçabilmekte, seks işçiliğine zorlanabilmekte ve uluslararası kadın ticaretine konu olabilmektedir.

Öte yandan, evdeki şiddetten uzaklaşmak isteyen çocuklar çareyi evlenmekte arayacaktır. Eğer evde değer görmüyorsa, ciddiye alınmıyorsa, yalnız bırakılıyorsa ve kardeşleriyle arasında ayırım yapılıyorsa bu da bir şiddettir ve evlenip kendi evine/şeylerine, kendi yaşamına sahip olmak kendini değerli hissettirecektir, böyle düşünür.

Diğer yandan, evlenip gittiği ev eşin ailesinin eviyse orada da şiddet riski vardır, gelin itilip kakılabilir, hizmete zorlanabilir, kendini hazır hissetmeden çocuk sahibi olmaya zorlanabilir, hatta sövülüp, dövülebilir.

Çocuk evliliklerinin aile içi cinsel istismarla ilgisi vardır. Kalabalık evlerde kız çocuklar, yakın akrabaların tacizine uğramasın diye evlendirilip, evden uzaklaştırılmaktadır. Gittiği evde de eşinin babası ve erkek kardeşinin tacizine maruz kalma riski vardır, çünkü tırnak içinde "gelin" henüz çocuktur, dolayısıyla korunmasız ve savunmasızdır.

Çocuk yaşta yapılan evliliklerde cinsel şiddet sık görülür. İlk gece cinsel ilişki çoğunlukla tecavüzle sonuçlanabilmekte, bu durum aylarca sürebilmektedir. Çocuk gelinler eşleriyle doğum kontrol yöntemleri hakkında konuşmakta zorlanır, bunu dile getirdiklerinde de şiddete uğrayabilirler. Bunun nedeni korku, öğretilmiş teslimiyet, öğrenilmiş çaresizlik ve öz güvensizlik olabilir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 19/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 8

Çocuk yaşta evlendirmek;

- şiddettir.

- çocukların temel insan haklarının ihlalidir.

- çocuklara yönelik ticari cinsel sömürünün bir biçimidir.

- tecavüzü yasallaştırmak, şiddet, ihmâl ve istismarı meşrulaştırmak, pedofiliyi ise kurumsallaştırmaktır.

Artık birçok akademisyen arkadaşımız bu kavramları kullandığı için ben de rahatlıkla kullanıyorum.

Kumalık, başlık parası, beşik kertmesi, kayın evliliği gibi evlilik biçimleri ülkemizde de halen vardır. Kumalık kadınlar arası rekabeti artırdığı ve kadını kadına düşman ettiği için, ayrıca koca tarafından eşler arasında ayrımcılık yapıldığından, şiddetin bir biçimidir. Oysa yasalarımız çok eşliliği yasaklamıştır.

Çocuk evlilikleri şiddeti meşrulaştırır. Şiddet gibi yıkıcı muamelelere maruz kalan evli kadınların hak ve hukuk mücadeleleri, çoğu zaman mahalle baskısıyla engellenebilmektedir.

İçinde bulunduğumuz kültürde, evlilik, çoğunluk tarafından kadın bedenini denetim altında tutmanın bir yolu olarak uygulanmaktadır. Evli olmayan kadınlar evli olanlara göre tacize, istismara daha açıktır, daha çok risk ve tehdit altındadır diye düşünülür, buna inanılır.

Küçük yaşta itaate zorlanarak, ağır sorumluluklar yüklenerek, çalıştırılarak, hakları elinden alınarak güçsüzleştirilen kız çocuklar için evlilik kölelikten farksızdır. Bireyler yeterince büyüyüp aklen, bedenen ve kalben olgunlaşmadan evlenmemelidir. Evlilik uygun yaşlarda ve uygun kişiyle yapıldığında mutluluk verici olabilir ve ancak bu koşullar altında sağlıklı gelişimin bir parçasıdır.

Yasalarımız erken evliliği şiddet olarak tanımlamaz. Ceza Yasası yalnızca 15 yaşına kadar bireylere yönelik cinsel istismar eylemlerini suç sayar. Medeni Yasa 17 yaşını doldurmuş bireylere evlilik hakkı tanırken, 16 yaşını dolduranlar için de mahkeme kararıyla evliliğin yolunu açar. 2012 yılında yaklaşık 20 bin aile çocuklarına evlilik izni çıkartabilmek için mahkemelere başvurmuştur.

Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Yasa'nın, 18 yaşını tamamlamamış kız çocuklarını da kapsamı da gerektiği konusunda kadın örgütleri ısrarcı olmuş, ancak hükümet buna karşı çıkmıştır. Gerekçe, kız çocukların zaten Çocuk Koruma Yasası kapsamında olduğudur. Şiddet yasasında çocuk evliliklerine bu nedenle yer verilmemiştir. Şiddete karşı bir başka düzenleme olan İstanbul Sözleşmesi ise erken evliliğin bir şiddet olduğunu açıkça belirtmiştir ki bizim için çok önemli.

Küçük yaşta evlenenlerde boşanma oranlarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Son yıllarda kadın cinayetlerinde başı çeken sebeplerden biri, kadının boşanmak istemesidir. Çocuk evliliklerinde yaşın küçük olmasından dolayı yasal zemin bulunmadığından, boşanma hakkı da geçerli değildir.

Küçük yaşta zorla yaptırılan evlilikler, küresel bir sorun olarak Birleşmiş Milletlerin de gündemine gelmiştir. Bu evlilikler, Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi'de ilk kez 1995 yılında insan ticareti bağlamında ele alınmıştır. Ardından, 1997 yılında Kadının Statüsü Komisyonu, 1999'da da İnsan Hakları Komisyonu erken ve zorla evlilikleri gündemine almıştır.

Komisyonlar, hükümetlerin bu sorunun kaynağını oluşturan faktörlere eğilmeleri, kadınların zorla evlilik yoluyla insan ticaretine konu olmalarının önünün kesilmesi yönünde önerilerde bulunmuştur.

2000 yılından bu yana zorla evlilik konusu, Birleşmiş Milletlerde kadınlara yönelik şiddetin bir biçimi olarak tanımlanmakta ve ayrımcılık kapsamında değerlendirilmektedir.

Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi Genel Sekreteriyasının 2008 yılındaki "Kız Çocukların Zorla Evlendirilmesi" başlıklı oturumunda dile getirdiği çözüm önerilerini belki ilham alırsanız diye burada saymak istiyorum:

- Kadın ve erkekler için en düşük evlilik yaşı 18 olmalıdır.

- Mağdurlara ve risk altında olanlara hizmet sağlanmalıdır.

- Evlilik uygulamaları uluslararası insan hakları belgeleriyle uyumlu olmalıdır.

- Doğum ve evlilik kaydına ait prosedür yasayla korunmalıdır.

- Mevzuat, savunuculuk, farkındalık yaratma, bilinç yükseltme çabaları, sağlık ve sosyal hizmet destekçilerinin kapasiteleri geliştirilmelidir.

- Kamu çalışanları, hukukçular, doğum ve evlilik kayıt bürolarının çalışanları, sosyal çalışmacılar, toplum önderleri ve erken evlilik mağdurlarıyla temas eden tüm diğer profesyoneller evlilik yaşı konusunda duyarlık geliştirmelidir.

- Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nin (CEDAW) hükümleri taraf devletlerce yerine getirilmelidir. Biz de CEDAW'ın tarafı bir ülkeyiz biliyorsunuz.

- Çocukların ve kadınların evlilik aracılığıyla insan ticaretine konu olmaları konusuna kamuoyu duyarlılıkla yaklaşmalıdır.

Bunlar, şiddet bağlamında çocuk evlilikleri konusundaki görüşlerimiz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 19/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 9

Kısaca, medyada kadınlara yönelik şiddetin yeniden üretimiyle ilgili de bir şeyler söyleyip noktalamak istiyorum. Bunları da kategorilere ayırmak istiyorum.

Birincisi, doğrudan şiddet. Haber metinlerinde ve tüm diğer medya içeriklerindeki alaycı, küstah, öz güvenli ve kötü niyetli bir dil var. Bu dil kadınları ikincilleştirir ve/veya yok sayar, bu gücünü de sistemden alır. Onay bekler, onaylandığına emindir. Ezberci, kolaycı ve kısa yolcudur.

Dolaylı şiddet: Bu da şiddet gibi durmaz, satır arasını okumayı gerektirir. Çok sinsidir, öğretilmiş cinsiyet rollerinden kaynaklanır, şiddet içerdiğini inkâr etmek kolay, bunun neden bir şiddet biçimi olduğunu ise kavramak zordur.

Şiddet haberlerinde kadınlar nesnedir. Şiddetin sebebi çoğu kez kadınlardır veya kadınlıkla ilgilidir. Suçlayıcı ve cezalandırıcı bir dil kullanılır. Mağdurlar deşifre edilir, failer ise çoğu zaman görünmez, yani saklanır.

Medyada çalışan kadınlara karşı şiddet ise gücünü ataerkil/cinsiyetçi toplum yapısından alır. Medyanın karar mekanizmalarında az kadın olduğundan, eril dilin etkisi baskındır. Kadınların değeri mesleki becerileriyle değil, görüntüleriyle ölçülür.

Medya neleri yapmamalıdır ve yapmasını diye yasal önlemler alınmalı.

Bunlar:

- Özel hayatın teşhiri.
- Ahlakçılık.
- Mağduru suçlu ilan etmek.
- Şiddeti magazinleştirmek.
- Eşitsizlikleri normalleştirmek.
- Kadın bedenini seyirlik bir malzemeye dönüştürmek.
- Ataerkil/cinsiyetçi dili meşrulaştırmak.
- Kadınların insan haklarını ihlal etmek.
- Kadınları ikincilleştirmek, yok saymak, simgesel olarak yok etmek.
- Kadın bedeninin teşhirinden kâr elde etmek.
- Toplumsal cinsiyet eşitliğine muhalefet etmek.

Şiddetin medyada yeniden üretilmesine karşı neler yapabiliriz?

Burada pek çok nokta sayıyorum ama ilk sıraya şunu koymak istedim şimdi: Medyaya sansür ile medyanın toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinden denetimi ve öz denetimi konusunu birbirinden ayırmalıyız. Bunların ikisi çok farklı iki şey. Sanıyorum bu kadarı yeterli olur.

Bazı dayanaklarımız var, örneğin Ceza Yasası'na dayanarak, medya içeriklerinde eğer haklarımızın ihlal edildiğini düşünüyorsak suç duyurusunda bulunabiliriz. Ceza Yasası'nın 216'ncı maddesinde "Halkın bir kesimini, sosyal sınıf, ırk, din, mezhep, cinsiyet veya bölge farklılığına dayanarak alenen aşağılayan kişi, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." der. Biz de medya içeriklerinden dolayı bu dayanağımızı kullanarak hakkımızı arayabiliriz.

Avrupa Sınır Ötesi Televizyon Sözleşmesi'nin 206'ncı maddesinden yararlanabiliriz, "Televizyon reklamları cinsiyet gerekçesiyle ayrımcılık içeremez." der bu madde. Oysa, bizim ekranlarımız cinsiyetçi reklamlarla dolu âdeta bir tarla.

CEDAW Sözleşmesinin 2, 5, 7, 10, 11, 13'üncü maddelerine dayanarak bireysel başvuru hakkını kullanabiliriz, ayrımcılığa uğradığımızı belirterek başvuru hakkımız var.

Anayasa'mızın 90'ıncı maddesi uluslararası anlaşmaların kanun hükmünde olduğunu söyler ve bu çok önemli; 10'uncu madde ise kadın erkek eşitliğine vurgu yapıp devletin bu eşitliği sağlamakla yükümlü olduğunu bize hatırlatır.

RTÜK gibi, Basın Konseyi gibi kurumlara da şikâyet refleksimizi canlı tutabiliriz ve gazete ve televizyonların okur temsilcilerini de bu konuda uyurabiliriz.

Son olarak, gelmeden önce, Avrupa Birliği ilerleme raporlarına baktık 2010 yılından bugüne dek bu raporlarda Türkiye'yle ilgili ne gibi yorumlar var diye. Sadece belki birkaç örnek vererek yetinebilirim çok vaktinizi almamak için.

Örneğin, 2010 yılında, TBMM'de kadınların ve azınlıkların yetersiz temsilinden söz edilmiş. Kadın hakları ve toplumsal cinsiyet konusunda sınırlı bir ilerleme kaydedildiği söylenmiş. Çocuklara yönelik aile içi şiddetle mücadelede etkin bir mekanizmanın olmadığından söz edilmiş. Namus cinayetleri, erken yaşta ve zorla evlilikler ve kadınlara yönelik ev içi şiddetin ciddi bir sorun olarak Türkiye'de devam ettiği vurgulanmış. Bunun yanı sıra, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesindeki Nahide Opuz davasında uluslararası mahkemenin verdiği kararın da henüz uygulanmadığına vurgu yapılmış.

Yine, 2011 yılında, kadınlar için sığınma evlerinin sayısı ve diğer önleyici, koruyucu hizmetlerin sınırlı kaldığını AB ilerleme raporu bize söylüyor. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı'nın uygulanmasına yönelik insan kaynağı ve mali kaynağın yetersizliğine değiniliyor. Töre cinayetleri, erken ve zorla evlilikler ve kadınlara yönelik ev içi şiddetin ciddi bir sorun olarak devam ettiği vurgulanıyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 19/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 10

2012 yılında “Cinayet, kadın cinayetleri, şiddet, erken ve zorla evlilikler hâlen bir sorun.” deniliyor, bu konuda hâlen bir ilerleme kaydedilmediği belirtiliyor. Etkili bir koruma bulunmadığı için ev içi şiddet mağdurlarının adalete erişiminin engellendiği söyleniliyor. Cinayet dâhil olmak üzere, kadına yönelik şiddet vakalarına ilişkin detaylı istatistiklerin bulunmadığı belirtiliyor.

2013 yılına geldiğimizde, yine altını çizelim, erken yaşta ve zorla evlilikler, aile mahkemelerinin yetersizliği gibi ciddi endişe konusu olan sorunlardan bahsediliyor. “Kadın haklarının etkili biçimde güvence altına alınması, çocuklar ile LGBTİ bireyler dâhil korunmaya muhtaç grupların istismar, ayrımcılık ve şiddete karşı korunması için önemli çabalar gösterilmesi gerekmektedir.” deniliyor. AB müktesebatının öngördüğü şekilde bir eşitlik biriminin henüz oluşturulmamasından söz ediliyor. Aile içi şiddete maruz kalan kadınlara konukevi kurmayan belediyelere yani sığınma evi açmayan belediyelere yönelik belirli bir takip mekanizmasının bulunmadığı vurgulanıyor. Ve gene, Opuz davasının kararları hakkında henüz bir ilerleme olmadığından bahsediliyor.

2014 yılında da “Hükümetin erken yaşta ve zorla yaptırılan evlilik konusunda tedbir alması gerekmektedir.” deniliyor AB ilerleme raporunda. “Kadın erkek fırsat eşitliği konusunda AB müktesebatının öngördüğü şekilde bir eşitlik birimi hâlen kurulamamıştır.” deniliyor. Ev içi şiddet mağduru kadınlara yönelik sığınmaevi açmayan belediyeler konusu yine hatırlatılıyor. Ve çok önemli: Adli koruma altındayken öldürülen kadın vakalarının bildirildiğinden söz ediyor bu rapor ve “Bu durum ilgili mevzuatın etkinliğine ve uygulanmasına yönelik soru işaretlerine neden olmaktadır.” deniliyor.

Bizim tarafımızdan görülen manzara da bu şekilde.

Çok teşekkür ederim dinlediğiniz için.

BAŞKAN – Ben Sayın Selen Doğan’a çok teşekkür ediyorum sunumu için.

Şimdi, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un uygulanmasında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri üzerine çalışan çok değerli hocamız, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hocamız Sayın Profesör Doktor Gülriz Uygur’u dinleyeceğiz.

Buyurunuz lütfen.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. GÜLRİZ UYGUR – Çok teşekkür ederim.

Ben de öncelikle, benden önce sunum yapan ve temel problemlerimizi bildiren Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı temsilcisi Gülsen arkadaşımızın ve Uçan Süpürge Selen arkadaşımızın belirttiği, haklı olarak tespit ettiği noktaların toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı şiddetin temel problemlerini ortaya koyduğunu ve her iki noktada da kendilerine katıldığını belirtmek isterim. Gerçekten problemimiz çok derin, tek bir boyut olan bir problem değil.

Selen arkadaşımızın belirttiği medyaya dayalı şiddet “Medya artık bir şiddet türü; dolayısıyla, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı şiddeti körükleyen en önemli nedenlerden birisi de medyadır.” tespiti çok doğru, çok yerindedir. Bunu her zaman görüyoruz. Bununla ilgili olarak belirttiğimiz en son olaydan ben yine söyleyeyim, Özgecan olayından: Özgecan olayında cinsel taciz, cinsel saldırıyla ilgili olarak medyada yapılan kadını suçlayıcı programlar, aşağılayıcı programlarla Özgecan olayına gelmemizde medyanın da büyük sorumluluğu vardır.

İkinci olarak, burada belirttiğim Özgecan olayıyla ilgili, yine, Gülsen arkadaşımızın belirttiği haksız tahrik. Haksız tahrikle ilgili olarak, şimdiye kadar cinsel taciz, cinsel saldırı suçlarında kadının eteği, dudak renginin kırmızı olması, rujunun kırmızı olması, yakasının açık olması, gece yarısı sokakta olması gibi haksız tahrik nedenlerini ortaya koyan hukukçularımızın Özgecan olayına gelmemizde el birliğiyle katkısı vardır.

Dolayısıyla, bizim bütün bu sorumluluklarımızı bilmemiz lazım, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı bir şiddetin içerisinde yer almaktayız ve bu şiddet yine Selen arkadaşımızın belirttiği gibi, artık günümüzün normal bir yaşantı biçimi olması hem eğitim yoluyla hem de medya yoluyla hem de yapılan politikalar yoluyla el birliğiyle desteklenmektedir.

Bunu belirttikten sonra üzerinde durmamız gereken en önemli nokta, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı şiddet bir politika sorunudur. Dolayısıyla, devlet bütün kurumlarıyla bu toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı şiddetle mücadele etmek zorundadır. Devlet bu sözü vermiştir. Ne zaman vermiştir? CEDAW’a 1985 yılında imza atarak vermiştir, 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi’nini ortaya koyarak vermiştir. 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi bu ülke için bir devrim niteliğindedir. Bu genelgenin bütünüyle hayata geçirilmesi gerekir. Toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı politikayı bu genelge ortaya koymaktadır. İstanbul Sözleşmesi yine, kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetle ilgili mücadelenin en önemli aracıdır. 6284 sayılı Kanun da bu mücadele aracının en önemli parçalarından biridir. 6284 sayılı Kanun tek başına şiddeti önlemek için yeterli değildir, bunu hepimizin bilmesi gerekir. Zira, şiddet toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanmaktadır. 6284 sayılı Kanun bu toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ortadan kaldırmaya yönelik politikanın sadece bir parçasıdır; önemli bir parçasıdır ama bir parçasıdır. 6284 sayılı Kanun’u tek başına uygulamakla bu şiddet çözülemez. Bizim bunu öncelikle bilmemiz gerekiyor, 6284 sayılı Kanun’un yerini tespit etmemiz gerekiyor. 6284 sayılı Kanun önemli bir kanundur, çok da iyi bir kanundur. Eksikleri var mıdır? Vardır. 6284 sayılı Kanun’la eksiklerinin bulunmasında en önemli nedenlerden birisi

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 19/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 11

ara kurumlara yer veren düzenlemenin olmamasıdır. İkincisi, kurumların yani 6284 sayılı Kanun'la ilgili tedbirleri uygulayacak olan kurumların olmamasıdır. Dolayısıyla ŞÖNİM'ler vardır ama bu ŞÖNİM'ler yeterli değildir. Bu ŞÖNİM'lerde çalışanlar yeterli değildir. Toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin eğitimi almamış kişiler yer almaktadır. Oysa, CEDAW'dan beri yer alan imzaladığımız sözleşmeler, Başbakanlık 2006/17 sayılı Genelge, İstanbul Sözleşmesi, 6284 sayılı Kanun'un bizzat kendisi bu kurumlarda yer alacak kişilerin toplumsal cinsiyet eşitliği bilgisine sahip olmasını, kadınların insan hakları bilgisine sahip olmasını zorunlu kılmaktadır.

Dolayısıyla bizim kanunlarımız vardır. Nedir problem? Bu kanunların uygulanmasıdır. Bu kanunların uygulanmasıyla ilgili ciddi problemimiz var. Uygulanmasıyla ilgili problemlerden en önemlisi kurumların olmayışıdır. İkincisi ve bundan da daha önemlisi bu uygulamayı yapacak bilgiye sahip olan kişilerin olmamasıdır.

Ben Ankara Hukuk Fakültesi öğretim üyesiyim. Ankara Hukuk Fakültesi öğretim üyesi olarak hukukçularda biz bu bilinci yaratmak ödevindeyiz. Bize bu ödevi CEDAW da veriyor, Başbakanlık 2006/17 sayılı Genelge de veriyor, İstanbul Sözleşmesi de veriyor, 6284 sayılı Kanun da veriyor. Dolayısıyla bu ülkedeki her hukuk fakültesindeki öğretim üyesi hukuk öğrencilerine bu bilgiyi verecek şekilde eğitim yapmak zorundadır. Bu bizim keyfimize bağlı bir şey değildir. Biz hukukçuyuz. Hukuk normlarına göre hareket etmek zorundayız. Dolayısıyla hukuk bize bunu emretmektedir ama baktığımızda ülkemizdeki hukuk fakültelerinde de bu eğitimin verilmediğini görüyoruz. Bu eğitim verilmezse, işte karşımıza çıkacak olan sonuçlar bunlardır. Sonuçlar nelerdir? 6284 sayılı Kanun'u uygulamayı bilmeyen hukukçulardır. 6284 sayılı Kanun, İstanbul Sözleşmesi, CEDAW bugün Ankara Hukuk dışında başka hiçbir hukuk fakültesinde Türkiye'deki doğru dürüst ders müfredatında yer almamaktadır. İnsan haklarıyla ilgili dersler vardır hukuk fakültelerinde ama hiçbiri içerisinde CEDAW'ı okutmamaktadır, İstanbul Sözleşmesi'ne yer vermemektedir.

Dolayısıyla eğitimle ilgili olarak hukuk fakültelerinde ciddi bir problem vardır. Eğer ki biz bu problemi gidermezsek, 6284 sayılı Kanun'u uygulayacak hukukçuları yetiştiremezsek, Ceza Kanunu'nda yer alan cinsel saldırı, cinsel taciz suçlarının anlamını bilmeyen, haksız tahrikin anlamını bilmeyen hukukçuları yetiştirirsek uygulamada karşılaşacağımız temel problem budur. Dolayısıyla uygulayıcılara yönelik aksaklıkların en başında hukukçular da gelmektedir. Günümüzde bu problemler sürüyorsa biz hukukçuların en büyük vebali biz hukukçulardır.

Bu nedenle, yapılacak olan en önemli, 6284 sayılı Kanun çerçevesinde, başta hukuk fakülteleri olmak üzere İstanbul Sözleşmesi'nin anlamını, 6284 sayılı Kanun'un anlamını, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin anlamını, kadınların, insan haklarının anlamını bilen hukukçuları yetiştirmektir.

İkinci olarak, aile mahkemeleri ve diğer asliye hukuk mahkemelerindeki hâkimlere yönelik olarak 6284 sayılı Kanun'un uygulanmasına ilişkin olarak ciddi eğitim verilmesi lazımdır. 6284 sayılı Kanun'un 1'inci maddesinde çok önemli bir şey söyler, der ki: "Bu kanun İstanbul Sözleşmesi'yle beraber uygulanacaktır." Bugün baktığımızda aile mahkemesindeki hâkimlerin birçoğunun bu bilgiye sahip olmadığını, hatta bu kanunun 1'inci maddesini bile okumadığını görüyoruz. Dolayısıyla İstanbul Sözleşmesi'nin anlamını bilmeden 6284 sayılı Kanun'u uygulamak mümkün değildir. Dolayısıyla da uygulamadaki en büyük eksiklik budur. Yapılacak iş, aile mahkemesi hâkimleri ya da aile mahkemesi olmayan yerlerde asliye hukuk mahkemesindeki hâkimlere daha önce de benzer eğitimler veriliyordu, bu eğitim çalışmalarını sürekli olarak vermektir.

Yine, hukukçularla ilgili olarak barolara bu yönde gerekli uyarıları yapmak, baroların kadın merkezlerini güçlendirmek ve bu yönde eğitimleri verecek şekilde avukatlara -çünkü avukatlarda da çok ciddi sorunlar var- bu yönde eğitimi vermektir.

Dolayısıyla uygulayıcılarla ilgili olarak hâkimler, avukatlar, elbette savcılar ve kolluğa yönelik olarak ciddi bir şekilde eğitimlerin verilmesi lazımdır. Bu eğitimlerin her biri verilecek gruba göre değişken olması lazımdır. Standart tek yapamazsınız. Bir hâkime verilecek eğitim ile bir polise verilecek eğitim aynı olamaz çünkü ikisinin yapacağı iş birbirinden farklı. Dolayısıyla bu eğitimlerin de aralardaki farklılıklara göre oluşturulması lazımdır.

Kanundan kaynaklı zorluklar nelerdir? Kanundan kaynaklı zorluklar da aile mahkemesi hâkimlerinin çok ciddi olarak yaşadığı bir zorluktur, çok da haklıdır. Koruma tedbirlerini nasıl vereceklerdir? Bunu verebilmeleri için aile mahkemesi hâkimlerinin önlerine gelen olaydaki şiddeti bilmesi gerekir, olayı bilmesi gerekir, olayı anlaması gerekir ama kanun gereğince tedbir kararını derhâl vermesi gerekiyor. Aile mahkemesi hâkimleri de bu durumda da yapacakları en önemli şey, ezbere davranıyorlar, bütün tedbir kararlarını sıralıyor, veriyor.

Dolayısıyla kanundan önce bizim ara bir kuruma ihtiyacımız var. Bu ara kurumda psikolog, sosyal çalışmacı, gerekirse avukat, hukuki desteği de sağlayacak birisi olup, şiddetin ne olduğunu, nasıl bir şiddet türüyle karşılaşıldığını, problemin nasıl giderileceğini, taraflarla görüşerek, olayı anlayarak ve buna göre bir rapor hazırlamaları ve buna göre aile mahkemesi hâkiminin karar vermesi gerekiyor. Dolayısıyla bütün o şiddet, her şiddet aynı değildir, bunu da bilmemiz lazım. Bizim en problemlili şiddet türümüz üçüncü sayfa gazete haberindeki şiddet uygulayandır. İşte, önce gidiyor karısını öldürüyor, bütün aileyi öldürüyor, kendisini öldürüyor. Bu şiddet faili üzerine ayrı bir çalışma yapılması lazımdır. Bizde ise

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 19/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 12

ezbere çalışmalar yapılmaktadır. Oysaki her olaydaki şiddet farklıdır. Bazen sözlü bir şiddet bir uyarıyla bitmektedir. Ekonomik şiddetin çözümü farklıdır, cinsel şiddetin farklıdır, üçüncü sayfadaki gazete haberini uygulayan şiddet failinin uygulanacak şiddet farklıdır. Dolayısıyla bizim bu şiddet türlerine göre farklı uygulamayı yapacak olan bir şekilde bir ara kuruma ihtiyacımız var. Bu ara kurum olmadan koruma tedbirleri ezbere verildiği zaman şiddet daha da artmaktadır. Uygulamadaki en önemli problem budur günümüzde.

Bunun dışında, toplumsal cinsiyet eşitliğiyle ilgili olarak en başta söyleyebileceğimiz diğer şey yine aile mahkemesi hâkimleriyle yaptığımız çalışmada karşımıza çıkıyor. Tedbir kararını verdiğini ve örneğin ama bu tedbir kararının yerine getirilmesinde ciddi anlamda güçlükler yaşadıklarını ve bunların birçok kez yerine gelmediğini ortaya koymaktadır. Bunun da temel nedeni tedbir kararlarını uygulayacak olan kurumların tam olarak yerleşmemesidir. Kurumsal anlamda ciddi bir şekilde eksiklerimiz var, bunu bilmemiz gerekiyor. 6284 sayılı Kanun gerçekten önemli bir kanundur; savunulması gereken, arkasında durulması gereken bir kanundur. Bu kanunun ama öncelikle bir ara kurumla desteklenmesi, sonra da yaratılacak olan mevcut kurumlarla desteklenmesi gerekmektedir. Bu anlamda 6284 sayılı Kanun'un uygulanmasıyla ilgili temel iki eksiklik şu şekildedir: Birincisi, uygulayıcıların bilgi eksikliği; ikincisi de, kurumların olmayışıdır.

Dolayısıyla başta da söylediğime yeniden dönersek, bu eksikliği gidermek için uygulayıcıların bilgi eksikliğiyle ilgili olarak, başta hukuk fakülteleri olmak üzere, ciddi bir şekilde, toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı olarak derslere bilgiler aktarılması, 6284 sayılı Kanun'un, İstanbul Sözleşmesi'nin hukuk öğrencilerine verilmesi, uygulayıcılara başta hâkimler olmak üzere yapılan işin niteliğine göre eğitim programları düzenlenmesi zorunlu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Başta da belirttiğim gibi, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalıdır bu şiddet ve bu şiddetle mücadele etmek bir politika sorunudur ama bununla mücadele etmek için de sadece belgeleri veya kuralları yaratmak yeterli değildir. Hepimizin öncelikle bu şiddetle mücadeleyi gerçekten istemesi gerekir. Gerçekten istemesi ve bu şiddetle mücadelede samimi olması ve bu işi bir anlamda da kendi meselesi hâline getirmesi yani Özgecan olayında hepimizin kendimizde hissettiği o samimiyeti sürdürmesi ve dertlenerek bu meseleyle ilgilenmesi gerekmektedir.

Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz Hocam.

Şimdi, konuşmalar ve sunumlar üzerinde ben değerli milletvekillerimize söz vereceğim, katkı olabilir, soru olabilir.

Sayın Hülya Güven, buyurun.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sunumu yapan arkadaşlara, Hocamıza gerçekten teşekkür ederiz, çok katkıda bulunuldu ve birçok eksik nokta da vurgulanmış oldu.

Aslında bir iki noktada ben de görüşlerimi bildirmek istemiştım. Bugünlerde tartışılan hadım ya da idam gerçekten uygun bir cezalandırma yöntemi değil, bunun tartışılması bile doğru değil.

Bugün sapan taşımaya suç hâline getiren zihniyet, geçmişte olduğu gibi, yaş büyüterek idama kadar gider. 12, 13 yaşındaki bir çocuğun cebinde sapan vardı diye “Yaşı büyütülsün, idam edilsin.” gibi sorunlarla karşılaşmamız mümkün olabilir.

Hadım etmek de ayrı bir sorun. Yani, bir sonraki adımda da “Hırsızlık yaptı, elini keselim.” diye karşılaşılabılıriz. Bir ekmek almak için çalan veya küçük bir şey çalan, karnını doyurmak için çalan, hırsızlık yapan insanların elinin kesilmesine kadar giden cezalandırma şekilleriyle karşı karşıya kalabiliriz. Yani, bütün bunların olmasını kim önleyecek?

Bir gün önceki tartışmalı Meclis oturumunda da fotoğraf çekiyordum diye ben bayağı bir tepkiyle karşılaştım erkek milletvekilleri tarafından yani neredeyse döveceklerdi herhâlde.

Özellikle 13'üncü maddeyle ilgili ben de bir katkıda bulunmak istiyorum. Gerçekten, sunumu yapan arkadaşın söylediği gibi, kadın cinayetleriyle ilgili ama sadece cinayetler değil kadına şiddetle ilgili olarak bir daimî komisyonun kurulmasına ve bu alanda çalışan kadın örgütlerinin oluşturacağı izleme komisyonunun kurulmasına katılıyorum. Ama, süre çok az seçime gidiyoruz, bu nasıl yerine getirilecek, nasıl olacak? Demek ki bu raporların bir an önce hazırlanıp, sunulup ve Meclis kapanmadan da bu oluşumun sağlanmasında yarar var.

Ben, yine, Mor Çatı'ya ve Uçan Süpürge'den sunumunu yapan arkadaşlara sormak istiyorum. Bakanlıklar düzeyinde çeşitli girişimleriniz oldu mu? Bu girişimler sonucunda elde ettiğiniz pozitif birtakım kazanımlarınız oldu mu? Bunlar nelerdir açıklayabilir misiniz, bunu merak ediyorum. Çünkü, yaptığınız sunumda gördüğümüz gibi, aslında çözümlenmiş hiçbir şey yok bugüne kadar. Nitekim, bu kanunun kabul edildiği 2012 yılından önce ve sonraki kadına şiddet vakaları karşılaştırıldığında, aslında kanundan sonra bu rakamların -emniyet müdürlüğünün verdiği rakamlar- bir hayli, çok yüksek bir oranda arttığını görüyoruz. Hani, bu konuda da düşüncemiz nedir? Bu kanun çıktıktan sonra niye artıyor azalacağına? Ben bu konuda bilgi almak istemiştım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Kim cevaplamak istiyor? O zaman bunu geçiyorum, cevap gelmiyor herhâlde.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 19/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 13

Başka sorusu olan var mı?

MOR ÇATI KADIN SIĞINAĞI VAKFI TEMSİLCİSİ GÜLSEN ÜLKER – Cevaplayacağım efendim.

BAŞKAN – Hayır, siz soru sorulurken burada değildiniz.

MOR ÇATI KADIN SIĞINAĞI VAKFI TEMSİLCİSİ GÜLSEN ÜLKER – Arkadaşım aktardı.

BAŞKAN – Buyurun.

MOR ÇATI KADIN SIĞINAĞI VAKFI TEMSİLCİSİ GÜLSEN ÜLKER – Kanunun uygulanmasına ilişkin olarak girişimlerimizi soruyorsunuz herhâlde?

BAŞKAN – Hocam, anlaşılın tekrarlayacaksınız.

MOR ÇATI KADIN SIĞINAĞI VAKFI TEMSİLCİSİ GÜLSEN ÜLKER – Bir kısaca...

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Kanunun kabul edilmesiyle değil, bakanlıklar düzeyinde kadına şiddetin önlenmesiyle ilgili çeşitli girişimleriniz oldu mu? Sonuçta elde ettiğiniz kazanımlar var mı? Şu sunumlardan aslında bir kazanım elde edilmemiş görülüyor ama ben yine de herhâlde vardır diye düşünüyorum. Bunu merak etmiştim.

BAŞKAN – Buyurunuz.

MOR ÇATI KADIN SIĞINAĞI VAKFI TEMSİLCİSİ GÜLSEN ÜLKER – Teşekkür ederim.

Kusura bakmayın, çıkmak zorundaydım, tekrara neden oldum.

Biz aslında tek tek kurumlar olarak kamu kurumlarıyla her aşamada iletişime geçmeyi önemli buluyoruz, yapıyoruz da bunu, gerek Mor Çatı olsun gerek Ankara’da Kadın Dayanışma Vakfı olsun; bunlar da daha çok kanunun uygulanabilmesi açısından ya da Hocamın da sözünü ettiği gibi, sadece kanunun değil mekanizmanın kendisinin daha etkin işletilmesi açısından. Örneğin, biliyorsunuz, bu sunumumuzda da var, 2007/6 sayılı Genelge 2006/17 sayılı Genelge’nin işleme için bir koordinasyon önermişti. Bunlar, il düzeyinde mücadelenin çok taraflı bir yaklaşımla, bütün kurumların katılımıyla, etkili bir şekilde sürdürülmesini sağlayacaktı. Mesela, bu komisyonların biz neredeyse hiç kurulmadığını biliyoruz, çok az ilde bunlar kuruldu. Biz Ankara’da Vakıf olarak 2009 yılında, 2010 yılında bir, bir de şu an olmak üzere Valilikle örneğin iletişime geçip, bu koordinasyonun toplanması yönünde görüşmeler yapıp bu toplantıyı da sağladık. Örneğin, Ankara’da 2010 yılında Ankara İli Eylem Planı oluşturuldu ama oluşturuldu. Yani, öyle kaldı, muhtemelen Valilikte, bir yerlerde duruyor. Şimdi, bu sene yeniden bu girişimde bulunduk, yeniden toplandı. Umarız hani buradan daha etkili sonuçlar çıkacak. Bu bir yanı.

Diğer yanı, bir yandan da biz oluşturduğumuz Şiddete Son Platformu aracılığıyla bakanlığın uygulamalarına yönelik önerilerimizi her zaman dile getiriyoruz. Örneğin Şiddet İzleme Komitesi toplantıları oluyor bakanlığın belirli periyotlarda, onlara katılarak fikirlerimizi dile getiriyoruz. Ama, tabii, şöyle bir şey yaşıyoruz son bir yıldır özellikle: Bütün bu süreçlerden bir dışlanma pratiği yaşıyoruz yani bu git gide bizim için daha zor oluyor. Örneğin, İstanbul Sözleşmesi’nin İzleme Uzmanlar Grubu GREVIO süreci... Ki İstanbul Sözleşmesi bu yasayla bağı anlamında da çok önemli bir sözleşme ve Türkiye’nin ilk imzacısı olduğu sözleşme. Orada çok açık bir şekilde dışlandık örneğin, orada hiçbir sözümüzü söyleyemedik. Bu komisyonla ilgili sunumda özellikle de söyledik, hani bunu önemli buluyoruz. Buralarda artık yer alıp bu teklifleri götürdüğümüz mekanizma kaldı mı emin değiliz. Dolayısıyla, biz hani daha çok platformlar aracılığıyla ve sürekli artık kamuoyu üzerinden düşüncelerimizi... Bu yasanın uygulanmasına ilişkin, bu yasadaki meslek profesyonellerinin tutum ve davranışlarına ilişkin raporlarımız var hani kendine gelen vakalar, sorunlar neler diye, Mor Çatı’nın var sayfasında, KAMER’in var, aslında birçok kadın örgütünün, vakfın yayınladığı var ama bunları iletecek bir mekanizma yok.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Bir diğer merak ettiğim konu da şu: Hocamız da kısmen eğitimle ilgili olarak bahsetti. 2012’de kanun çıkmadan önce ve kanun çıktıktan sonra bir karşılaştırma yapıldığında özellikle Emniyetin verdiği rakamlarda görüyoruz ki kanun çıktıktan sonra cinayet de şiddet de büyük oranda çıkmış. Bu konuda bir açıklama yapabilecek misiniz, gerekçeleri nelerdir? Hukuk fakültesindeki hocamız da cevaplandırabilir belki kısmen, hukuk fakültesindeki eğitim değişmedi ama öncesi ve sonrasına bakarak daha bir arttığını görüyoruz. Bu konuda acaba bilgi alabilir miyim?

Teşekkür ederim.

MOR ÇATI KADIN SIĞINAĞI VAKFI TEMSİLCİSİ GÜLSEN ÜLKER – Şimdi, aslında hem benim hem Selen arkadaşımızın hem Hocamızın vurguladığı bir şey var, toplumsal cinsiyet eşitsizliği diyoruz. Bütün literatür şunu da söylüyor: Toplumsal cinsiyet ilişkileri durağan değil, değişkendir, kültürden kültüre zaman içinde mekâna göre de değişiyor ve bu değişimler kolay olmuyor en önemlisi, çok sancılı süreçler. Bu değişimlerin bir etki-tepki yarattığını düşünüyoruz açıkçası. Çünkü yasayla birlikte kadınlar bilinçlendikçe, hak arama talepleri arttıkça ona gösterilen çok örgütlü bir erkek şiddeti var yani bu hem failer için geçerli hem uygulayıcılar için geçerli.

Örneğin birçok çalışmada şöyle bir şeyle karşılaşıyoruz, burada mutlaka karşılaşılan kişiler de vardır: Özellikle kollukta “Bu yasa kadınları şımarttı.” anlayışı hâkim, “Şımartıldılar ve bir sürü şeyi talep ediyorlar. Kadınların bu talepleri erkekleri daha da öfkeleniyor. Uzaklaştırma kararı veriliyor, bu erkeklerin gideceği bir yer yok, iyice öfkeleniyorlar, kadınları o yüzden öldürüyorlar.” gibi bir etkisi olduğunu düşünüyorum ama bunun dışında, aslında yasadın önce ve sonra

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 19/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 14

gerçekten buna dair ne olduğunu anlamak istiyorsak buna ilişkin ciddi araştırmalar yapılması gerekiyor, analizler yapılması gerekiyor. Bu 2014 şiddet araştırması sonuçları henüz basınla paylaşılmadı, yayınlandı, elimizde var sonuçları ama mesela orada da sorular var, bu yasaya ilişkin bilgi soruları var “En çok nereye başvuruyorsunuz?” gibi. Mesela orada da ileri analizler gerekiyor yani bu anket de bu sorunun yanıtını vermiyor. Dolayısıyla, biz sağlıklı veri isterken hem Aile Bakanlığından hem Adalet Bakanlığından bunun sürekli, bu tür analizleri de içeren bilgiler olmasını istiyoruz, diğer türlü, tabii, yorumda bulunuyoruz ama bu sorunun asıl cevabını aslında yine o analizler verecek bize.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. GÜLRİZ UYGUR – Ben belki bir şey ekleyebilirim.

BAŞKAN – Ben size söz vereceğim ama bir şey ilave etmek istiyorum, belki Hocam birlikte cevap verir.

Şimdi, Emniyet ve Jandarmanın birlikte bir veri tablosu var elimizde; 2010’da 165, 2011’de 155, 2012’de 151, 2013’te 175, 2014’te 194 şeklinde, bu, Emniyet ve Jandarmanın resmî kayıtları, bu Bianet’in de sitesinde kadın cinayetleriyle ilgili birtakım tablolar var. Orada da burada da 2010’dan 2011’e geçerken orada da bir düşme görünüyor, bu verilerde de bir düşme görünüyor. Yani bunu nasıl değerlendirebiliriz, nasıl analiz edebiliriz, nasıl yorumlayabiliriz? Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımız Hacettepe Üniversitesiyle biliyorsunuz bir çalışma yapıyor, 2008’le bunu ancak kıyaslayabileceğimiz çıkınca, bir de 6284’ün etki analizini yapıyor, o da martta çıkacak biliyorsunuz ama ben sizlerin bilgisi, tecrübesi çerçevesinde burada cüzi de olsa o düşmeyi, inmeyi neye bağlıyorsunuz, onu da bir sormak isterim, birlikte cevap verirseniz memnun olurum.

Buyurun.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. GÜLRİZ UYGUR – Ben öncelikle bir şey söylemek istiyorum. Bu şiddet arttı veya azaldı, bunun nedenini 6284’e bağlayalım gibi bir yaklaşımdan hareket etmememiz gerekiyor. Söylediğimiz gibi yani toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalıdır bu şiddet. Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak bir politika konusudur, 6284 bunun bir parçasıdır. Eğer ki siz sadece 6284’ten hareket ederseniz, diğer bütün kurumlarda, medya başta olmak üzere eğitim kurumlarında toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı bir anlayışı oluşturamazsanız, kaç tane 6284 çıkarırsanız çıkarın hiçbir işe yaramaz. Bir kere bunun bir farkında olmamız gerekiyor. Yani “Şiddet arttı, 6284 suçlu.” ya da “Şiddet azaldı, 6284 işliyor.” Yok böyle bir şey. Bunun bir farkında olmamız gerekiyor öncelikle.

Bunun dışında, ben hukuk fakültesinde 2006 yılından itibaren toplumsal cinsiyet hukuk eğitimi veriyorum. Toplumsal cinsiyet konusunda çok güçlü direniş gelenekleri karşısındayız. Toplumsal cinsiyet konusunda kadınların içinde bulunduğu adaletsizliği kadın öğrenciler hemen anlar, erkek öğrencilerin anlaması için ben en sonunda bu eğitimi üç yıla çıkardım. Dolayısıyla, bunun öncelikle bir anlama sorunuyla ilişkili olduğunu bilmemiz gerekiyor. Erkek öğrenci gerçekten anlamıyor. Dolayısıyla, 6284’te verilecek tedbiri de şiddet uygulayanların anlaması bu çerçevede belirlenemez.

Bunun dışında, bizim yaptığımız en önemli hatalardan birisi şu: Şimdiye kadar etki analizi çalışması da yapılıyor, o da ayrı bir şey. Ben Bakanlığa da kaç defa teklifte bulundum, bizim araştırma yapma yöntemimiz yanlış. Biz kendi şiddet uygulayan profilimizi bilmiyoruz, biz şiddetle karşılaşan mağdur profilimizi bilmiyoruz, biz ezberle tedbirleri alıp, getirip sıralıyoruz. Dolayısıyla, “Bunlar ihtiyaca cevap veriyor.”, yok öyle bir şey, olmuyor. Biz Ankara Hukukta doğrudan doğruya şiddet mağdurlarıyla da çalışıyoruz, “dönüştürücü adalet” diye yeni bir şeyi yapmaya çalışıyoruz. Yani şiddet uygulayan da bu evrende kopuk, tek başına yaşayan bir şey değil, bu çevresiyle var olan bir şey. Bu çevre de bu şiddeti uygulayana “Aman yapma, aman zarar verme, aman uzaklaş.” demiyor, çevre diyor ki: “Git, öldür, namusunu koru, hapishanede git, rahat rahat yat.” Böyle bir çevre var. Biz bunların hiçbirini görmeden, sırf tedbirlerle, sırf cezalandırmayla bunları ortadan kaldıramayız. Dolayısıyla, bizim ciddi bir araştırmaya ihtiyacımız var, şiddet uygulayan profilini ortaya koymamız lazım, şiddetle karşılaşan profilini bulmamız lazım, kendi ülkemizde bunların ihtiyaçları neler, çevreleri neler, bunları belirlemememiz lazım. Bunları yapmadık şimdiye kadar ve hâlâ yapmıyoruz, problem temelde bununla ilişkili.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Vural Kavuncu, buyurunuz.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Sayın Başkanım, değerli konuklar; günaydın.

Şimdi, efendim, Komisyonumuzun aslında başlığına bakarsak kadına yönelik şiddetin sebeplerinin araştırılması, gerekli önlemlerin belirlenmesi amacıyla kurulan bir Komisyon. Bu Komisyonunda biz, elden geldiğince tarafların, paydaşların, mağdurların, hatta faillerin, bütün yönleriyle resmî kurumların, sivil toplum kuruluşlarının görüşlerinden azami ölçüde istifade ederek acaba şu andaki mevcut olan mevzuat, politikalar, yasalar, uygulamalar, bunlardaki eksiklikler, varsa yanlışlıklar veyahut da yapılacak olan iyileştirmeler, bunlarla ilişkili bir fikir edinmeye ve karar vermeye çalışıyoruz. Bu, aslında 4 partinin ortaklaştığı çok önemli bir konudur. Burada biz siyasi bir tartışmadan ziyade teknik bir tartışma planında olmak da, aslında, durumundayız. Bugüne kadar da bu şekilde geldi.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 19/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 15

Başkanımız da izah edecektir ama, yöntem olarak bu görüşmelerde süre kriteri çok önemliydi. Genel Kurulumuzun bir çalışma zamanı var. Ve bu noktada, ilk toplantımızda kimlerle görüşmemiz gerektiği konusunda -o zaman burada dört partiden katılımlar çok yoğundu, 17 üyemiz de vardı- bir toplantı yaptık. Aşağı-yukarı önerilen her platform, her kişi, her kurum, o gün için, gündeme alındı. Ve sonra verdiğimiz kararda da, eğer bu süre içerisinde yeni bir ihtiyaç, eksiklik veya buna bağlı bir talep olursa mümkün olduğunca, imkânlar dâhilinde değerlendirmek yönünde karar verdik. Nitekim, getirdiğiniz en son bildirdede 70'e yakın bir platform var ki 70'e yakın kurumu burada -çok istememize rağmen- dinlememizin imkânı olmadığına, herhâlde, hak verirsiniz diye düşünüyorum.

Ben tekrar bu teknik konuları, hani, dile getirmek... Aslında onu tartışmak gerekirken bazı tespitleri yapmak durumunda kaldık, biraz da bu savunma neticesinde.

Ben, öncelikle, tabii, birkaç gün önce Mecliste olan ve daha önce defalarca tekrarlanmış olan olayların aynı zamanda toplumdaki şiddetin de bir parçası olduğunu kabul etmemizin mümkün olmadığını belirtmek istiyorum. Ama, yani, bu hengâme içerisinde olan olaylarda olayın sadece bir siyasi failini oluşturmak, burada, ne Komisyonumuzun görevi... Ama madem hocam fotoğraf çekimine karşı, kendisine olan tepkiyi dile getirdi; o zaman, müsaade ederse ben de kendime karşı olan bir tepkiyi dile getireyim.

Ben hekimim. Hocamla daha önce aynı bankoyu paylaştık. Gene, aynı bankoyu paylaştığımız bir CHP vekilinin yaralanması söz konusuydu. Benim kendisiyle de ayrı bir dostluğum vardır siyaset haricinde, bu nedenden dolayı kendisine tıbbi bir bakı anlamında yardım, hatır sorma, durumunu öğrenme açısından girdiğimde bir kadın CHP vekilinin çok ciddi bir tepkisiyle karşı karşıya kaldım. Kendimin hekim olduğunu, "hekim" vasfıyla, sakın bir ortamda, hatta sedye üstüdeyken görüşmek istediğimi belirtmek istediğimde bana da aynı şekilde, "Hangi yüzünüz... Biz AKP doktoru istemiyoruz." tarzı konuştu. Tabii, bunları burada dile getirmek çok doğru mudur, nedir bilmiyorum ama bu noktada bunun da bana bir bayan tarafından uygulanmış, "AKP doktorunu istemiyoruz. Biz yemin etmiş bir kişiyiz." Kaldı ki şiddet uygulanmış olan veyahut da yaralanmış olan -belki düştü veya ne oldu bilemiyorum- dostumuzun da kendisiyle görüşürseniz kendisi de bunu teyit edecektir.

Şimdi, onun dışında, gene burada, uygulanan politikalar, mevzuat, yasalar, bunlarla ilişkili tartışmaları, konuşmaları elbette yapabiliriz. Genel siyasi anlayış itibarıyla herkesin bakış açısı olabilir, saygılıyız ama bizim bakış açımızın da kendi açımızdan farklar içerdiğini, buna da saygılı olunmasını beklemek, aslında, en büyük hakkımız diye düşünüyorum.

Bu noktada, ilk yapılan konuşmalar ve yapılan bildirimler beklentimi çok karşılamadı, biraz hayal kırıklığı yaşadım doğrusu. Biz, alınacak önlemlerle ilgili net, somut öneriler yerine, daha ziyade algıya dayalı, siyasi birtakım düşüncelere dayalı söylemlerin ve genel itibarıyla subjektif birtakım kanaatlerin ağırlıklı olduğu tavsiyelerle karşı karşıya kaldık. Doğrusu, bunun içerisinde ayırt edebildiğim ve bugünkü şiddetin önlenmesine yönelik somut önerilerden çok fazla yaralandığımı açıkcası söyleyemem. Yani, en azından tespit edilmesi ve kayda geçmesi açısından, örneğin, bu konuşma metninin, tamamen siyasi iktidarın cinsiyetçi ve eşitlik karşıtı söylemlerine bağlı bir şiddet olduğu yönündeki ana temaya, bu yöndeki bir şeye de katılmadığımı belirtmek istiyorum.

Yani, bugün Özgecan cinayetinin kodlarının -bir anda vahşileşen, canileşen- efendim "Adı niye 'sığınma evi' değil, 'konukevi'?" olduğu için veyahut da sığınma evlerinin bazılarında engelliler için yeterli düzenleme olmadığı için -veya buna benzer nedenlerden dolayı- bir anda bu insanların canileştiği düşüncesi ya da "Bakanlığın ismi niye sadece 'kadın' değil de 'Kadın, Aile'?" anlamında ya da "Niye Hükümet aile güçlendirilmesini esas alıyor?" gibi nedenlerden dolayı olduğunu zannetmiyorum. Bu caninin genetik kodlarının çocukluktan, belki ilk doğumdan itibaren gerçekleşen birtakım kültürel etmenlere de çok bağlı olduğunu düşünüyorum. Yani, bu insanın yetişme tarzını, anlayışını, düşüncesini bir toplum sorunu olarak görüyoruz.

İşte, şimdi, biz hem bugüne yönelik hem de bundan yirmi sene sonra yeni caniler ortaya çıkmasını diye bugün toplumda ne gibi farklılıklar oluşturulabilir, bunlarla ilgili mutlaka birtakım çalışmalar yapmak niyetindeyiz.

Aslında, gene tespit anlamında söylüyorum, yani, herkesin bunu karşılıklı olarak, öyle anlaşılıyor ki... İkna durumunun olduğu bir yer değil burası, bakış açısı belirtilecek. Ama, işte, konukevi, sığınma... "Sığınma evi" kulağımı çok tırmalayıcı geliyor, yani, sığıntı değil bizim hanımefendiler. Bunu bu şekilde değerlendirmenin çok karşılık bulmayacağı da benim düşüncem.

Gene, "ara buluculuk"ta da herhâlde bir yanlış tabir veya anlaşılma olabilir. "Ara buluculuk"u şiddete maruz olan bir kadının şiddete maruz kalmasını benimsetmek, onu kabul ettirmek ve devam ettirmek üzere onu ikna etme mekanizması olarak değerlendirmek son derece yanlış. Ve "ara buluculuk" mekanizması burada, masa başında alınacak bir karar da değil, yani, bugün Anadolu'yu tanımanız lazım, köye gitmeniz lazım, oradaki insanları görmemiz lazım. Yani, oradaki insanlar, böyle bir anlaşmazlık veya sıkıntı olduğunda ailenin büyükleri, belki oranın önde gelenleri, kime itibar ediliyorsa, yani, orada eğer imama itibar ediliyorsa imam, eğer başka bir devlet büyüğüne, kaymakama, öğretmene, bunlara... Şimdi, böyle

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 19/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 16

bir mekanizma varsa bizim masa başından bunu kaldırmamız mümkün değil, bu geleneği ama bu geleneği daha doğru hâle getirmek için “O ara bulucuları daha doğru bir eğitime nasıl ulaştırabiliriz?” belki bunu düşünmeliyiz.

Birazdan hocama çok teşekkür edeceğim, bize çok geniş açılımlar verdi doğrusu. Bugün hâkimlerimizin bu eğitimi almadığı bir yerde toplumdaki insanlara bunu nasıl vereceğimiz de ayrı bir sorun, bunu konuşmak lazım.

Gene bir konuda da söylemem gereken bir şey var: Burada kadına karşı şiddeti konuşuyoruz, kadına karşı erkek şiddetini değil. Yani, bu kadına karşı şiddetin elbette çoğunluğunun erkekler tarafından birtakım fiziksel ayrılıklara bağlı olarak yapılabildiğini, tabii ki, kabul ediyoruz ama, yani, bugün kadına karşı kadının uyguladığı şiddet de var, çocuğun uyguladığı şiddet de var. Yani, bunlar bizim Komisyonumuzun ilgi alanı dışında değil, özellikle de bunu vurgulamak istiyorum.

Bir de, yani, gene biyolojik eşitlik veya diğer konu... Yani, burada belki bizim vurgulamamız gereken veyahut da bizim vurguladığımız nokta: Biyolojik farklılıkları, psikolojik birtakım farklılıkları göz ardı etmeden, bunların olmasının hak, hukuk ve toplum önünde bir farklılık oluşturması anlamına gelmeyeceği, bunlarla birlikte kabul edilerek buna göre birtakım düzenlemelerin yapılması ve bu düzenlemelerin de pozitif ayrımcılık yönünde olması yönündeki teşvikler çok açıktır.

Ayrıca, bir nokta: Evet, biz ailenin güçlendirilmesini istiyoruz, yani, ayrıştırılmasını değil. Bu noktada öncelik aile yapısının güçlü olması. Ben bu şiddet olaylarının çözülmesinde de aile yapısının güçlü olmasının çok önemli olduğuna inanan bir siyasal partinin temsilcisiyim doğrusu ama bu, şu anlama gelmiyor: “Yani, şiddete rağmen ikna edelim de, sorun olmasın.”, bundan böyle bir mana da asla çıkmaması gerekiyor.

Tabii, bunları, dediğim gibi, sadece tespit anlamında söyledim. Karşılıklı olarak herkes kendi görüşünü söyledi. Ama, gene şunları söylemem lazım: Yani, şey olarak birtakım önemli çalışmalar yapıldı, bunları kısaca tekrarlayalım. Yani, 2004 yılında Anayasa’nın 10’uncu maddesine “Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür.” hükmü eklendi ve bu maksatla alınacak tedbirlerin de “eşitlik” ilkesine aykırı olarak yorumlanamayacağı eklenerek pozitif bir ayrımcılık hususu gündeme getirilmiş oldu. Gene, 6284 sayılı Kanun’un hakikaten bu anlamda yapılmış çok önemli bir çalışma olduğunu, Sayın Hocam bu konuda da görüşlerini elbette belirtti. İstanbul Sözleşmesi’ne taraf olmamız, imzalamış olmamız, gene 2006 yılında yayımlanan Başbakanlık genelgesi ve bununla ilişkili olarak 2012 yılında Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı’nın yürürlüğe girmiş olmasının bu noktadaki niyetimizi aslında çok açık olarak belirttiğini düşünüyorum. Ancak, ben, Sayın Hocam’a çok yararlandığım bu konuşması için teşekkür ediyorum. Şu var: Şimdi her şey yasalarda değil. Yani yasalara biz bakalım, bu noktada somut olarak yasalardaki değişiklik önerilerini de elbette alalım, biz bu önerileri milletin seçmiş olduğu, temsil ettiği millî iradeye sunar, bunlarla ilişkili ortak bir kararı elbette veririz daha önce verdiğimiz gibi. Yani, değişiklik yapılması gereken, eklenmesi gereken bir şey varsa ona da bakalım. Zaten bu Komisyonun amacı bunları yönlendirmek ama uygulamalarla ilişkili eksiklikler elbette olabilir. Kanun çıkardınız, ertesi gün bir anda siz insan kaynaklarınızı, sisteminizi, anlayışı, toplum zihniyetini değiştiriyor olmanız anlamına gelmiyor bu. Yani biz, orada, çok daha eğitilmiş, belirli bir anlayışı öğrenmiş olan insanların istihdamını elbette kabul ederiz ama şunu kabul etmeyiz: Bakın, ŞÖNİM’leri biz gezdik, orada, doğrusu ben etkilendim, bütün ziyaret edenlerin de etkilendiğini düşünüyorum. Sadece binanın özelliği açısından değil. Evet, 7/24 çalışan bir sistem var orada. Yani orada bizim gene üniversitelerimizden mezun psikologlarımız, sosyal hizmet uzmanlarımız var. Burada sorun eğer müfredatsa yani bunu da konuşalım, bunu da YÖK kanalıyla, işte psikoloji eğitiminin, sosyal hizmet uzmanının hukuk eğitimi içine sokmanın yollarını elbette arayalım ama niyet ve “setup” olarak yani düzen olarak orada bir düzen kurulmuş ve bu düzen önemli bir çıkış açıcı özellikte çok değişik insanların başvurabileceği bir kurum. Bu yaygınlaştırılabilir. Engellilere uygun olmayan yerler mi var? Bunu elbette konuşalım. Yani, ülkemizde bundan on yıl evvel bütün engellilere uygun bir yer yoktu. Şu anda büyük bir dönüşüm var ama bütün Türkiye’yi aynı anda yıkp yapamıyorsunuz ama yeni yapılanları bu şekilde elbette bir dönüştürelim. Bakın, kendim hekimim, hekim olarak bir hastanede, daha önce bununla ilişkili olan birimlerin ne kadar ilkel olduğunun bizzat şahidiyim, tanıştım ama bugün hastanelerimizde sosyal hizmet uzmanlarımız var, hastanelerimizde şiddete uğramış kadınlar için yapılan acil uygulama ve bunlarla ilişkili ayrı konular var yani ciddi bir gelişme var. Dolayısıyla, gelin biz bunları tartışalım.

Gene net öneriler itibarıyla çok önemli belirtilen bir nokta var, kadına karşı şiddet tek bir kapsamda, tek bir karakterde olan bir suç değil. Yani işte cinsel yönü var, ekonomik şiddet var, sözel yönü var. Yani bunların hepsine karşı da tek bir reaksiyon geliştirmek de mümkün değil. Tek bir önlem çeşidi her birinde aynı şekilde elbette olmaz. Yani sözel bir şiddetin belki ara bir kurum tarafından tek başına önlenemediği bir durum da olabiliyor ama birtakım olayların da yetmeyeceği durumlar olabiliyor. Yani, onun için, bu arabuluculuk kurumlarının adı farklı konabilir ama tanımlaması ve böyle bir ihtiyacı olduğu... Bunun adına kurum deyin, ön psikolog, sosyolog görüşmesi deyin ama bir kurumun gerektirdiği mutlaka açık ve aşikâr.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 19/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 17

Şimdi, burada, bu ara kurumlar derken bunu biraz daha somutlaştırmak ve teknik anlamda tartışma ihtiyacı var. Mesela, aile hâkimine gitmeden evvel konu bu kurum, ŞÖNİM'ler veya buna benzer bir "setup" içerisinde düşünülebilir mi? Yani yeni yeni kurumlar oluşturup çoğaltma yerine mevcudun içinde birtakım somut önerilerle, düzenlemeler yaparak bunlar yapılabilir mi? Mesela, bu noktada çözüm önerileri, maddeler hâlinde, net olarak "şöyle yapılması" diye veya bu teknik bir ekiple birlikte oturulur tartışılır diye düşünüyorum.

Gene, son olarak, mesela, bir madde ilgimi çekti, ilk önerilerden. Özellikle, cinsel suçlarla ilişkili kadının ispat etme yükümlülüğünden ziyade erkeğin ispat etme zorunluluğu. Evet yani çok zor bir konu olduğunu düşünüyorum, ben de merak ettiğim için soruyorum hukuksal olarak. Kadının her zaman bunları belki ispat edebilmesi kolay bir şey değil ama beri taraftan yani bu anlamıyla kabul etmekle birlikte toplumda bunu kullanabilecek, istismar edebilecek olan kadınların da var olduğu gerçeğini kabul ederek, o takdirde diyelim ki asılsız bir şekilde bir suçlamayla karşı karşıya kalınca bir erkek bunu nasıl ispat edebilir ya da ne der? Ya da bu işin ileri, daha medeni ülkelerdeki hukuklardaki karşılığı nedir, nasıl yapılıyor? Bunu da ben öğrenmek isterim doğrusu, kafam karıştı o noktada.

Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurunuz Hocam.

MOR ÇATI KADIN SİĞİNAĞI VAKFI TEMSİLCİSİ GÜLSEN ÜLKER – Sayın Başkan...

SEVDE BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş) – Sizin soru sorma hakkınız yok.

MOR ÇATI KADIN SİĞİNAĞI VAKFI TEMSİLCİSİ GÜLSEN ÜLKER – Ne dediğinizi bir daha tekrarlar mısınız?

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Efendim, siz bir görüş belirttiniz, ben de görüşlerimi belirttim, size bir sorum olmadı benim, sadece hocama sorum oldu.

MOR ÇATI KADIN SİĞİNAĞI VAKFI TEMSİLCİSİ GÜLSEN ÜLKER – Sizin yanınızdaki bayan bir şey söyledi.

BAŞKAN – Şimdi, kime soru yöneltildiğini ben alıyorum, ona göre söz veriyorum ki sorular cevapsız kalmaması diye bunu takip ediyoruz, o anlamda.

SEVDE BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş) – Soruları milletvekilleri soruyor.

BAŞKAN – Yani burada bir usul var, bu usule dair de rica ediyorum müsaade ediniz.

Buyurunuz.

MOR ÇATI KADIN SİĞİNAĞI VAKFI TEMSİLCİSİ GÜLSEN ÜLKER – Ama sözün de bir üslubu var yani.

BAŞKAN – Hayır, burası Parlamento, burada Parlamento kuralları geçerli, sizin kurallarınız değil.

MOR ÇATI KADIN SİĞİNAĞI VAKFI TEMSİLCİSİ LATİFE KAHYA – Ortak kurallar oluşturalım.

BAŞKAN – Hayır, Parlamentonun kuralları geçerli, İç Tüzük'ten kaynaklanan.

MOR ÇATI KADIN SİĞİNAĞI VAKFI TEMSİLCİSİ GÜLSEN ÜLKER – Hanımefendinin orada azarlar tonda konuşmasını söylüyorum.

BAŞKAN – Müsaade eder misiniz... Lütfen... Bakın...

MOR ÇATI KADIN SİĞİNAĞI VAKFI TEMSİLCİSİ LATİFE KAHYA – Hakikaten üslubunuz hiç doğru değil.

BAŞKAN – Müsaade eder misiniz, Hocamıza söz verdik.

Buyurun Hocam.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. GÜLRİZ UYGUR – Yani, evet, üslup açısından özellikle bu şeyde ortak bir üslubumuzun olması önemli çünkü problem hepimizin, ortak bir şekilde birbirimizi anlamamız gerekiyor.

Şimdi, buradaki kadın ve... Ankara Üniversitesinde, bizim yine üniversite olarak başlattığımız bir şey var, cinsel taciz ve cinsel saldırıya karşı önleme birimimiz var ve bu üniversitede diğer üniversitelere de örnek oluyoruz, bunu yapıyoruz. Yani, cinsel saldırı ve cinsel taciz suçlarının en önemli özelliği, Mor Çatı'dan arkadaşımızın da belirttiği gibi, hiç kimsenin görmeyeceği bir şekilde işlenmesi, tanıksız olması. Yani, diğer öldürülme ya da hırsızlık suçlarını belli kanıtlarla ispatlarsınız ama cinsel taciz ve saldırıda yoktur böyle ispatlar. Yani bunlar böyle ve kimsenin görmeyeceği, etmeyeceği şekillerde işlenen suçlardır, temel özellikleri bunlardır. Dolayısıyla, "Kadının beyanı esastır." ilkesini bizzat cinsel taciz ve cinsel saldırı şikâyetleri doğrudan doğruya bana gelmekte ve ben üç senedir bu soruşturmaları yapmaktayım. Bundan hareket ediyorum. Bundan hareket etmekle ilgili olarak ne ortaya çıktı? Öncelikle şu var: Üniversite olsun... Üniversitede yaşıyoruz biz, kadınların bunları dillendirmeleri çok zor, ileri sürmeleri çok zor. Bir öğretim üyesi bunu dillendiremiyor, bir idari memur bunu dillendiremiyor, bir üniversite öğrencisi kadın bunu dillendiremiyor. Biz bu zorlukları eğitim seviyesinin en üstünde bile gördük. Dolayısıyla, burada, "Kadın beyanı esastır." ilkesinin kabul edilmesi de hep bu zorluklardan, yaşananlardan gelmektedir. Çünkü, cinsel taciz ve saldırıyla karşılaştığımızda siz o suçun mağduru değilsinizdir, hemen faili olursunuz, hep suçlamalar size yöneltilir. Bu, üniversite de böyle ve Ankara'daki bir üniversiteden bahsediyorum. Dolayısıyla, biz bu kendi içinde bulunduğumuz koşulları bildiğimizden bu "Kadının beyanı esastır." ilkesini biz üç yıldır çok iyi bir şekilde uyguluyoruz ve haksız bir şey de olmadı. Hukukta her zaman bir de şu vardır: Her hakkın kötüye kullanılma

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 19/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 18

ihtimali vardır. Yani birisi gidip sizi yanlışlıkla ne içinde... Sizden nefret ediyordur... Beni hırsızlık yaptı diye suçlayabilir veya gidip beni rüşvet aldı diye suçlayabilir, dolandırıcılık yaptı diye suçlayabilir. Dolayısıyla, her durum çerçevesinde her hakkın bu şekilde kötüye kullanıma ihtimali vardır ama bunun hukukta yine bir yaptırımı vardır. Yani siz bir kişiyi haksız yere suçladığımız zaman ve bu da ortaya çıkarsa size yönelik yaptırım da devreye girer. Dolayısıyla, kadının beyanı esastır. Kötüye kullanma ihtimali olabilir mi? Olabilir ama bu her hak için böyledir ve bunun karşılığında da haksızlık ortaya çıkarsa bu haksız iddiada bulunan kişi gerekli cezayı alır.

Ben bu noktaya değinmek istedim.

BAŞKAN – Ceza Yasası’ndaki iftira maddesi o kapsamda...

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. GÜLRİZ UYGUR – Evet, ona da girer.

BAŞKAN – Hocam, ondan bahseder misiniz, rica edeceğim.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. GÜLRİZ UYGUR – Yani, şimdi maddenin tam açılımını bilmiyorum, o yüzden hata da yapmış olmayayım.

BAŞKAN – O kapsamda, değil mi? Onu kastediyorsunuz.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. GÜLRİZ UYGUR – Tabii, o kapsamda da giriyor. Bizim ayrıca üniversitemizin bu konuyla ilgili politika belgesinde de açıkça belirtiliyor. “Eğer ki haksız bir şekilde ya da kötü niyetli bir şekilde bir kişiye iftira atmak amacıyla bir şikâyetle bulunursa en ağır şekilde yaptırım verilecektir.” şeklinde de politika belgemizde de açıkça belirtiliyor.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Kavuncu.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Son olarak bir cümle, Sayın Hocam, burada “Cinsel suçlarda ispat yükünün yer değiştirmesi kadının beyanı esas alınarak, suçun oluşmadığının veya kadının rızasının bulunduğu fail erkek tarafından ispatlanması gerektiği yönünde yasal düzenleme yapılması gerekmektedir.” şeklinde bir öneri var. Bizim zaten şu anda yasalarımız buna müsait değil mi, yoksa yeniden böyle bir düzenleme yapılması mı gerekiyor?

BAŞKAN – Buyurun.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. GÜLRİZ UYGUR – Yani, hukukta ilkeler vardır ve bu ilkeler temelinde karar verilir. İşte, bunlar nedir? “Kanunu bilmemek mazeret sayılmaz.”, “kanunların geçmişe yürümezliği” gibi birçok ilkemiz vardır. İşte, bu yeni çıkan, ortaya gelen gelişmelerle yeni ortaya çıkan ilkelerden birisi de “Kadının beyanı esastır.” ilkesidir. Bu, Avrupa’daki ülkelerde, Amerika’da özellikle ceza hukuku yaklaşımında yerleşmiş olan ilkedir. Bizim Yargıtayın da iki tane kararında bu ilkeye atıf yaptığını görüyoruz. Dolayısıyla, bunun illaki Ceza Kanunu’nda düzenlenecek veya verilecek bir şey olarak belirtilmesi gerekmiyor yani yargı kararlarıyla, içtihatla ve hukuk kitaplarında yer alarak ve biz hukukçuların bu konu hakkında yine araştırma yaparak, makaleler yazarak, hukuk kültürünü âdeta değiştirerek yapabileceğimiz bir şeydir. Yani, sonuçta yine bu biz hukukçulara düşen... Zaten ben bütün konuşmam boyunca hep hukukçuları suçladım, hukuk eğitimini, hukuk şeyiyle ilgili şeyleri söyledim çünkü dolayısıyla suç bizde. Ben kendimizle ilgili problemi çok iyi biliyorum.

Bir de bir noktayı da söyleyeyim. Bizim bu çalışmalarını yapmamızda, Ankara Hukuk olarak biz, mesela Ankara’daki aile mahkemesi hâkimleriyle hep ortak yaptık. Dolayısıyla, hâkimlerle yaptığımız o çalışma bizi çok zenginleştirdi. Onlar da bu çalışmadan çok yararlandıklarını söylediler. Mesela, bu türlü çalışmalarını çok zenginleştirmek gerekiyor. Gerçekten hani diğer aile mahkemelerini gördüğüm için ben oradaki eksikleri biliyorum ama Ankara’daki aile mahkemesi hâkimleri gerçekten bilgiye sahip, isteğe sahip, hani bu konuda da çok önemli adımlar atmaya da elverişli. Hani onlarla yapılacak çalışma çok önemli olacak diye düşünüyorum diğer aile mahkemesi hâkimlerine de örnek olabilmesi için.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Hocam.

Hülya Güven, buyurun.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Önce tabii ki bir cevap hakkım doğdu, ben de hekimim ve bu tür durumlarla her zaman karşılaşmamız mümkün ve bu tarz yani sizin karşılaştığınız davranış ile benim karşılaştığım davranışı aynı torbaya koymanın doğru olmadığını düşünüyorum ve hekim olarak eğer o anda neden yaralandığımı, ben o olayı bilmiyorum ama o anda böyle bir tepkiyle karşılaştıysanız da hani bunun nedenini de anlamış olmanız ve hoşgörülle yaklaşmış olmanız gerekirdi. Benim çektiğim fotoğraf karesi ise orada yerde yatan arkadaşımıza müdahale eden hekimlerle beraber olan kareydi ve aslında vekilleri o anda gördüm, anlatmaya da çalıştım. Vekillerin, özellikle hekim olmayan vekillerin tepkileri çok farklı olabiliyor. Onlara belki bir acil eğitimi vermekte de yarar var diye düşünüyorum. Çünkü, o arkadaşımız, Musa Vekilimiz yerde yatarken, yanımda kim olduğunu bilmiyorum tabii, “Neden yerde yatar? Derhâl kaldırın, tutun, götürün.” diye talimatlarla bulunuyordu “Niye bu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 19/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 19

yapılmıyor?” diye. Anlatmaya çalıştım yani bir travma geçirmiş olan kişinin bir ambulans gelmeden, bunu iyi götürebilecek koşullar sağlanmadan kırıpratılmaması gerekir, bunu anlatmaya çalıştım. Ama o arkadaşımız sürekli “Neden götürülmüyor?” diye söylüyordu. Bence bir eğitim gerekiyor hakikaten, ilk anda acil eğitimin...

BAŞKAN – Hocam, teşekkür ediyorum.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Benim bir sorum olacaktı.

BAŞKAN - Bugün biraz, biliyorsunuz, süre olarak da... Gündeme dair, sadece kadına şiddete yönelik...

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Ama cevap hakkım doğdu Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Tamam, verdiniz Hocam, teşekkür ediyorum.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Dün de biliyorsunuz, herkes istediği kadar konuşabiliyordu.

BAŞKAN – Ama bugün kadına yönelik şiddeti konuşalım, rica edeceğim.

Buyurun.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Çok teşekkür ediyorum.

Benim bir sorum daha olacak Hocamıza. Tabii, koşullar değişmiş olabilir, ben şu anda bilmiyorum, bir ara hukuk fakültelerine bin öğrenci alınıyordu ve devam zorunluluğu da yoktu. Hâlâ devam zorunluluğunun olmaması devam ediyor mu? Hani, bu koşullarda nasıl eğitim verilebilir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. GÜLRİZ UYGUR – Tespitiniz doğru. Son yıllarda özellikle Ankara Hukuk ve İstanbul Hukukun öğrenci sayısını artırması söz konusu. Bizim de en son sayımız 850’ydi geçen sene. Bu koşullar çerçevesinde devam zorunluluğu elbette olamaz, mümkün değil çünkü üniversitenin buna ilişkin kapasitesi yok zaten. Bu en önemli, bizim açımızdan çok sakıncalı bir problem ve dolayısıyla, hani siz “850 öğrenci alıyorsunuz, 850 öğrenciye layıkıyla bu toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı bir bakış açısına da yer veren bir eğitim programı yapabiliyor musunuz?” dersiniz yok ama nasıl bir öğrenciye yapabiliyoruz? Devam zorunluluğuna da yer verdiğimiz, bizim sertifikalı bir eğitim programımız var üç senelik ve biz bu 850 öğrenciden 200 öğrenciye her sene bu eğitimi veriyoruz, üç senelik eğitimi. Yani, biz zorluğu bu şekilde aşabildik, diploma yanında ikinci bir sertifika yaparak ve tabii ki 200 öğrenciye yapabiliyoruz. Yani, bu belirttiğiniz çok önemli bir sorun, hani dile gelse de hepsine yapabilirsek ancak ama 200 öğrenci.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bulut, buyurunuz.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Efendim, şiddet sadece kadına değil, toplumda erkeğe de aynı şekilde uygulanmakta. Taciz, tecavüz sadece kadına değil, erkeklere de aynı şekilde yapılmakta. Yani, bunu insana yapılan şiddet, insana yapılan taciz, tecavüz olarak da değerlendirmekte fayda var diye düşünüyorum. Toplumumuzda ailede çocuk eğitimi konusunda çok ciddi bir eksiklik var. Eğer ailenin kültür yapısı yeterli düzeyde değilse, ona millî, dinî eğitimlerini aile verebiliyor ise, çocukla alakalı da çocukla ilgilenilebiliyor, dadıların elinde eğer farklı bir yapıya gitmesine engel olabiliyor ise, çocuk ailenin nezaretinde toplumda sağlıklı bir seviyeye gelebiliyor ama her aile bu eğitimi çocuğuna veremiyor. Okulda böyle bir eğitim yok, eğitim sistemimizde çocukların, kızların, erkeklerin aile yapısı konusunda çocuk, ailede karı koca arasındaki ilişkiler, ailenin, karı kocanın çocuklarıyla ilişkileri, çocukların birbirleriyle, kardeşlerin ilişkileri, bu eğitimlerin verildiği, eğitim sistemi içerisinde bunların takip edildiği, gözlemlendiği, tespit edilip düzeltilmesi konusunda çaba gösterildiği hiçbir mekanizma yok. Okulların büyük çoğunluğunda zaten rehberlik uzmanları yoktur. Rehberlik uzmanı demek psikolog demek değil. Okullarda psikolog yok. Bu şekilde, insanlar sadece müspet ilimleri alarak, iyi yetiştikleri zannedilerek ve devletin seçme mekanizmaları da sadece bu bilimsel verileri göz önünde tutarak çocukların, gençlerin devlette, değişik kademelerde yerleşmelerini sağlamakta. Yetişkinler içerisinde baktığımızda ruh sağlığı bozuk o kadar insan var ki bu insan öğretmen olmuş, memur olmuş, vekil olmuş, vali olmuş, hiç fark etmiyor. Gidin, şurada, parklarda o kadar sapık insanlar var ki küçük çocukları taciz eden. Cezaevlerimize girip bu suçlardan dolayı mahkûm olmuş, sonra afla çıkmış; cezasını doldurmuş, çıkmış, bu insanların hiçbiri takip edilmiyor. Suç işleyenleri bir takip ediniz, önceden bu suçu işlemiş, çıktıktan sonra bir daha işlemiş. Çünkü, cezaevleri ıslahevleri değil. Cezaevlerinde kapasitesinin üstünde mahkûmlar yatıyor. O mahkûmlar orada sadece barınabiliyorlar. Oradaki şikâyetleri devlet dinleyemiyor, dinlese çözemiyor ve bunlar topluma tekrar salındığında o suçları bir daha işlememesi konusunda takip, kontrol, böyle bir mekanizma da yok. Eşini dövmekten cezaevine girmiş, çıktıktan sonra gidiyor, bir daha dövüyor. Uzaklaştırma yani bunu zapturapt altına almak adına bu insanların mutlaka...

Eğitim fakülteleri hep öğretmen yetiştirir. Hangi öğretmenler? İşte, matematik öğretmeni, tarih öğretmeni, değişik branşlar. Psikolog yetiştirmeli, eğitimin planlaması olmalı. Ülkenin acilen psikologlara ihtiyacı var, hepimizin ihtiyacı var

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 19/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 20

buna. Midesi ağrıyan gider, bir dahiliyeciye muayene olur ama senede bir defa dahi olsa kendisi bir psikiyatriste gidip, bir sohbet edip sorunlarını anlatan hiçbir ergin insan yoktur, çok nadirdir. Bu anlamda, eşler birbirleriyle gidip bir psikoloğa çıkmazlar, “Sen git.” derler, hep birbirine atarlar topu ama evde bir huzursuzluk vardır. O huzursuz ortamda çocuk yetişmektedir. O yetişen çocuk da o virüsü kapmakta, babasını örnek almakta, annesini örnek almakta gerektiğinde, sonra, kurduğu yeni ailede bunları tekrarlamaktadır.

Bu anlamda, toplumda iletişimsizlik had safhada. Bu iletişimsizlik eğer... Konu Parlamentodaki kavgadan açıldı. Bu, değişik dönemlerde hep burada oluyor ama son zamanlarda bence iktidar partisinin muhalefetin eleştirilerine dayanamamış veyahut da katlanma gibi o büyük gücünü, sayısal gücünü kendine güç olarak kabul ederek “Ben dediğimi yaptırırım.” anlayışından da biraz, demokrasi anlayışından da -kusura bakmasınlar- kaynaklanıyor. Her farklı görüşe insanlar saygılı olmalı, tahammüllü olması gerekmektedir ama işte ailede de erkek kendini güçlü hissediyor, eşinin farklı görüşüne gücüyle karşı koymaya çalışıyor. Bilek gücünün, kas gücünün değil, beyin gücünün insanın toplumda yükselmesinde, huzur bulmasında, insanlar arasında diyalog kurmasında etkin olabileceği anlayışını eğitimle vermek zorundayız. Okullarda bu eğitimin verilmesi lazım, cezaevlerinde bu eğitimlerin verilmesi lazım, askerlikte bu eğitimin verilmesi lazım, sınavlarda bununla ilgili sorular sorulması lazım. Çocuklar, gençler, bu anlamda, bu konularda, insanlar arasındaki iletişimin sağlanması konusunda kendi değerlerinin, kendi birikimlerinin, kendi kültürel değerlerinin, inanç değerlerinin insan yetiştirmesinde bize has... Çünkü, bir başka ülkeyi örnek göstererek bizim sorunlarımızı çözmemiz mümkün değil. Biz, bize has insanlarız. Coğrafyamız, inancımız, kültürümüz bize, bizim bedenimize uygun. 54 beden giyiyorum ben. Bana siz eğer 60 beden elbise verirsiniz karikatür gibi olurum, 40 beden verirsiniz komik olurum. Yani, bu anlamda, bizim bedenimize, ruh sağlığımıza, yetişmemize uygun eğitim politikalarıyla, davranış politikalarıyla, iletişim politikalarıyla bunu eğitimin her kademesinde, okul öncesi eğitim başta olmak üzere, öğretmenlere bu eğitimin verilmesi lazım. Matematik öğretmeni girer, sadece matematiği anlatır. Kendisinden önce sınıftan çıkan öğretmenin o sınıfta bıraktığı kimi zaman olumlu, kimi zaman olumsuz etkiyi düzeltmenin yollarını bilemez.

Televizyonlarda bu konuda filmler yapılması lazım. TRT'nin bu konuda görevli olması lazım. Kamu spotları olması lazım. Kamu spotlarıyla bunların verilmesi lazım. Filmler yaptırması lazım Kültür Bakanlığının. Güzel model, örnek aileler, bu anlamda iletişim... Bazı filmler seyrediyoruz, çok etkileniyoruz. Baba-oğul filmleri, karı-koca ilişkileri, aşk-sevgi ilişkileri, çok insanları etkiliyor, görsel, böyle, bu anlamdaki konular. İnternet'te, sanal alemde bununla ilgili çok güzel böyle hikâyeler oluyor. O hikâyeyi insanlar okuduğunda, öğretmen öğrencilerine bunu anlattığında, eve gittiğinde annesine sarılıyor çocuk. Çünkü, bunu Anneler Günü'nde, Babalar Günü'nde, Sevgililer Günü'nde değil, o sevgiyi herkese vermenin, her zaman vermenin... Onun zamanının olmadığını anlatan, o sevginin güzel kodlarını o çocuğa nakşedebilen o eğitim, o büyük, o yönetici o çocuğun hayatında yeni bir kapı, yeni bir pencere açıyor. Sayılara boğulmadan... İstatistikler, bize, tabii, yol gösterecek ama ben gördüğüm örneklerden çevremizde...

Ceza Kanunu'muzda eksiklikler var. Çünkü, hiçbir suçun o kişiyi caydıracak bir yaptırımının olmadığını insanlar görüyorlar. İki yıla kadar mahkûmiyet gerektiren suçlardan dolayı tutuklama ortadan kaldırıldı. Şimdi, ufak tefek suçlardan gelip kapısını taciz eden, rahatsız eden bir insanı şikâyet ettiğinizde sizden önce karakoldan çıkıp evine geliyor. Yani, cezalarda korkutucu bir şey yok. Bu uygulanmıyor da, olanlar da yeterince uygulanmıyor. Sık sık çıkarılan aflarla artık içeride yatan suçluları da bir beklenti içerisine sokuyor. Devletin, Hükûmetin, sivil toplum kuruluşlarının, üniversitelerin hepsinin durumlarını yeniden gözden geçirip fikir üretmesi, düşünce üretmesi, ideolojik, sapkın düşüncelerden öte... Bu ülke bizim, bu insanlar bizim. Sevgisizlikten çoraklaşan gönüllere sevgi tohumları ekebilecek, toplumda mutluluğun kodlarını yakalayabilecek bir çalışmanın, gayretin içerisinde olması gerekir diyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Toplantımızı kapatmadan önce, son söz, buyurunuz.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Efendim, teknik tartışmalar anlamında son önerilerin, hakikaten, hepsi, çoğu dikkat çekici. Bunların çoğu katıldığımız konular ama bir noktada bir hakkımı kullanmak istiyorum açıkçası, Hocama da sevgimden dolayı.

Ben belki yanlış anlaşıldım. Parlamentodaki şiddetin tümünü, nereden gelirse gelsin üzüntüyle karşıladığımı ve olmaması gerektiği yönündeki ifademi baştan belirtmiştim ama yanı sıra bir hekim olarak hekimlik sıfatıyla karşılaştığım konuyu dile getirmek zorunda kaldım. Aslında, siyasi mülâhazaların, tıp eğitimi boyunca almış olduğumuz deontoloji ve etik ilkelerin ve değerlerin -Hocamın- şimdi bunların önüne geçtiğini de görüyorum. Bundan dolayı üzüntü duydum. Yani, hoş görmek, hiçbir hekim meslektaşın doğru bulmayacağı bir şey. O ortamda değildi Hocam. Dışarıda, sedye başında sakin bir ortamdıydı. Herhangi büyük bir panik esnasında olan bir hadise de değildi bu karşılaştığım müdahale. Bunu belirtmek isterim.

Teşekkür ederim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 19/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 21

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Bugünkü toplantıya katılımı için çok değerli sivil toplum kuruluşu temsilcileri, değerli Hocamıza, Komisyonumuzun daimi uzmanlarına, basın mensuplarımıza ve çok değerli Komisyon üyesi milletvekillerimize teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 13.19